

Uchwała Nr XIX/170/2008
Rady Miejskiej w Węgorzynie
z dnia 30 kwietnia 2008 roku

w sprawie przyjęcia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy
Węgorzyno na lata 2008-2013

Na podstawie art. 18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o o **samorządzie gminnym** (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591; z 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806; z 2003r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568; z 2004r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203; z 2005r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457; z 2006r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337; z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138 poz. 974, Nr 173 poz. 1218) oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o **pomocy społecznej** (Dz.U z 2004 r. Nr 64 poz.593, Nr 99 poz. 1001, Nr 273 poz. 2703; z 2005 r. Nr 64 poz. 565, Nr 94 poz. 788, Nr 164 poz. 1366, Nr 179 poz.1487, Nr 180 poz. 1493; z 2006 r. Nr 135 poz. 950, Nr 144 poz. 1043, Nr 186 poz. 1380, Nr 249 poz. 1831, Nr 251 poz. 1844; z 2007 r. Nr 35 poz. 219, Nr 36 poz. 226, Nr 48 poz. 320, Nr 120 poz. 818, Nr 209 poz. 1519, Nr 221 poz. 1649) Rada Miejska w Węgorzynie uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Węgorzyno na lata 2008 -2013 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

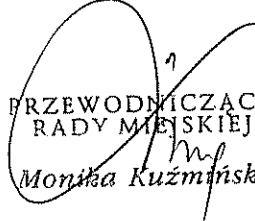
1. Wykonanie Strategii podlega corocznej ocenie przez zespół powołany przez Burmistrza Węgorzyna.
2. Ocena powinna zostać sporządzona do 30 czerwca każdego roku i przekazana Burmistrzowi oraz Radzie Miejskiej.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Węgorzyna.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
Monika Kuźmińska

UZASADNIENIE

Do uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Węgorzyno na lata 2008 – 2013

Konieczność opracowania Strategii i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17.1.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. oraz art. 4.2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 12 kwietnia 1982r. z późn. zmianami.

Dokument został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Węgorzynie przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

W pracach nad strategią uczestniczyli eksperci, specjaliści, przedstawiciele środowisk ochrony zdrowia, sądownictwa, policji, pomocy społecznej, przedstawiciele organizacji pozarządowych i samorządu lokalnego.

Dokument ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk występujących w obrębie danej społeczności), które oceniane są negatywnie. Charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Węgorzyno obejmuje i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów lokalnych pomocy społecznej.

KIEROWNIK
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

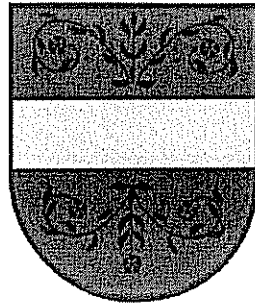

mgr Barbara Jędrzejko

BURMISTRZ

mgr Andrzej Kubiś

Załącznik do Uchwały
Nr XIX/170/2008 Rady
Miejskiej w Węgorzynie
z dnia 30.04.2008

**STRATEGIA
INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY WĘGORZYNO
NA LATA 2008-2013**

KWIECIEŃ 2008

A handwritten signature in black ink, located in the bottom right corner of the page. The signature is stylized and appears to be a personal name.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA.....	6
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	7
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	9
1.3. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA.....	26
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	27
2.2. DEMOGRAFIA.....	29
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE Z PERSPEKTYWY OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	33
2.4. KWESTIA DZIECKA.....	43
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	47
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ	54
2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	57
2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	61
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY.....	62
2.10. ANALIZA SWOT	70
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	78
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	80
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	84
3.1. MISJA.....	85
3.2. CELE STRATEGICZNE, SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	86
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	96
4. UWAGI KOŃCOWE.....	101

WPROWADZENIE

Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

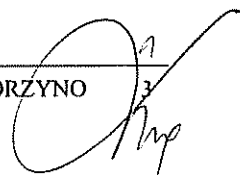
Przedłożony materiał został opracowany w **Ośrodku Pomocy Społecznej w Węgorzynie** przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

W pracach nad strategią uczestniczyli eksperci, specjaliści, przedstawiciele środowisk kultury, ochrony zdrowia, sądownictwa, policji, pomocy społecznej, przedstawiciele organizacji pozarządowych i samorządu lokalnego.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Węgorzyno na lata 2008-2013 składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wstępnej, diagnostycznej i programowej.

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu – są w niej przedstawione: aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna, oraz analiza dokumentów strategicznych, z którymi powinna korespondować strategia.

Część diagnostyczna dokumentu zawiera charakterystykę gminy, informacje na temat sytuacji demograficzno-bytowej jej mieszkańców oraz diagnozę problemów społecznych gminy, opartą na badaniu źródeł zastanych oraz analizie specjalnie skonstruowanych do tego celu ankiet i wywiadów. Diagnoza obejmuje następujące kwestie:

1. Marginalizacja i wykluczenie w perspektywie Ośrodka Pomocy Społecznej;
2. Kwestia dziecka;
3. Kwestia osób bezrobotnych;
4. Kwestia uzależnień;
5. Kwestia niepełnosprawności;
6. Kwestia przestępczości;
7. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych na terenie gminy;
8. Analiza SWOT;
9. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych.

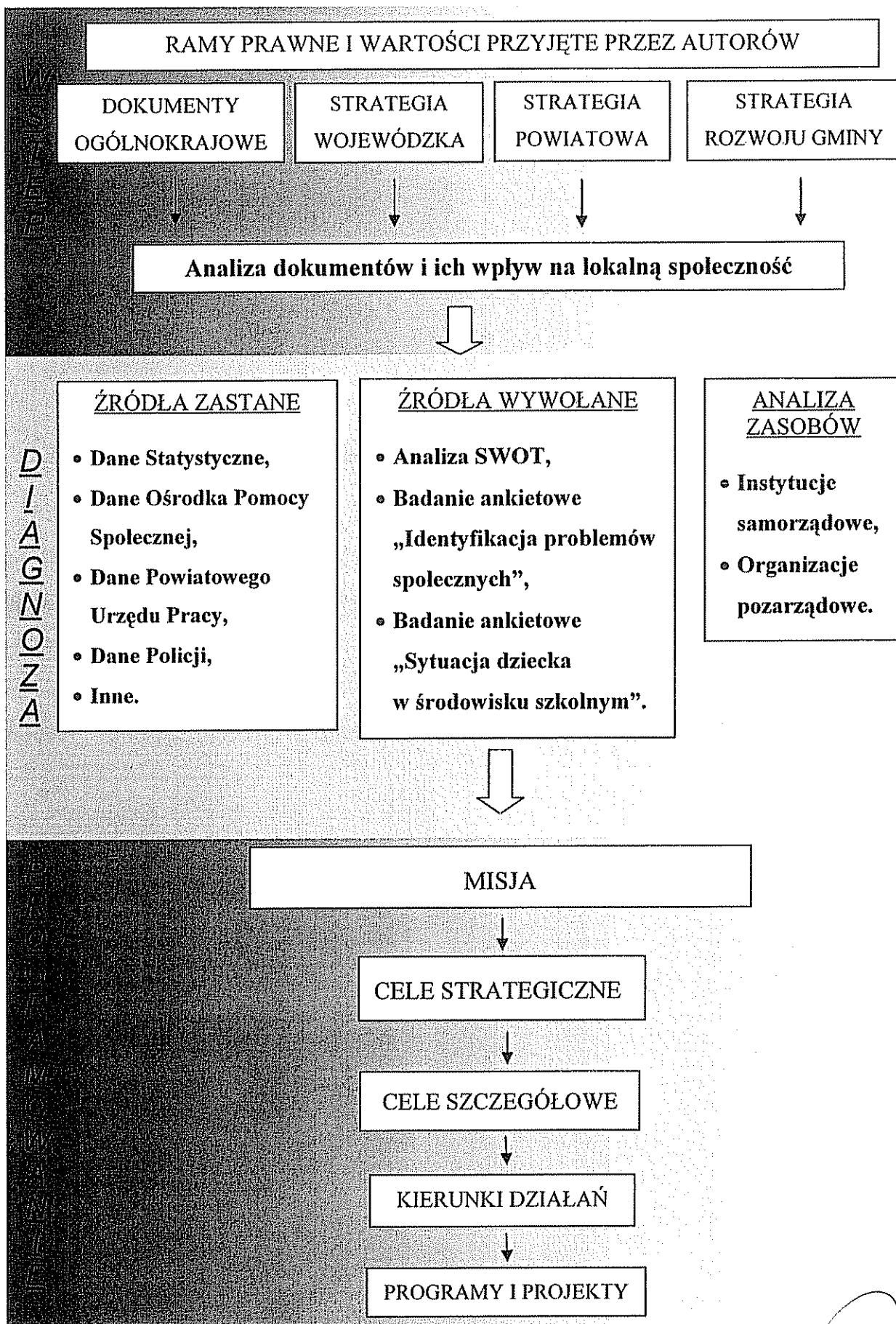
W podsumowaniu części diagnostycznej, po nałożeniu wyników dokonanej analizy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu gminnego, zostały wskazane najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej dokumentu. Ponadto pokazany został związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego.

W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań. Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i ewaluacji jej realizacji. Część programowa dokumentu zawiera również projekty zaproponowane przez przedstawicieli organizacji pozarządowych i instytucji gminy działających w obszarze polityki społecznej.

Przedstawienie graficzne metodologii opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Węgorzyno na lata 2008-2013 prezentuje poniżej zamieszczony diagram.

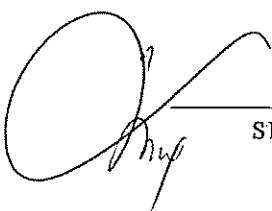

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, oraz zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna. Ponadto zawiera ona analizę dokumentów programowych opracowanych na poziomie kraju, województwa, powiatu i gminy, z którymi powinna korespondować strategia.

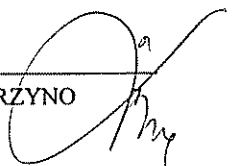

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.),
- ~~ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 86 poz. 732 z późn. zm.),~~

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu. Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013),
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

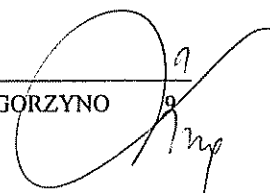
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądanego, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność

pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.3. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.3.1. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei, które Polska w pełni zaakceptowała i oficjalnie potwierdziła poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;

- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji prawa do ochrony zdrowia:

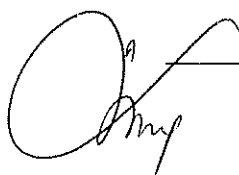
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu programów zdrowia publicznego obejmujących kobiety i dzieci.

W zakresie realizacji innych praw społecznych:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.3.2. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz instytucje charytatywne, kościoły i związki wyznaniowe. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.3.3. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej, ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, przygotowano strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy z uwzględnieniem innych polityk Unii Europejskiej. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dokument ten zaleca każdemu funduszowi realizację celu priorytetowego, którym jest promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Uwzględnienia przy tym zalecenia KE w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia określają działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

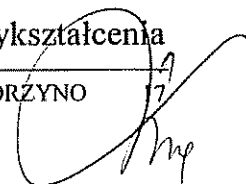
W wyniku przeprowadzonej analizy, która wykazała różnice poziomu społecznego-gospodarczego rozwoju kraju oraz poszczególnych jego regionów w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

1.3.4. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia

społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- Priorytet I – Działanie 1.2. „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”, którego celem zakłada podniesienie jakości i efektywności funkcjonowania instytucji działających w obszarze pomocy i integracji społecznej poprzez rozszerzanie realizowanych przez nie usług, poprawę systemu monitorowania i oceny efektywności podejmowanych działań oraz inwestycje w rozwój kwalifikacji i kompetencji kadr;
- Priorytet I – Działanie 1.3. „Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej”, którego celem jest opracowywanie, wdrażanie i promocja ogólnopolskich i ponadregionalnych rozwiązań z zakresu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, skierowanych do grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym w szczególności: młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, osób pozbawionych wolności, osób niepełnosprawnych oraz członków społeczności romskiej, a także upowszechnianie rozwiązań na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego oraz wyrównywania szans kobiet i mężczyzn w dostępie do zatrudnienia;
- Priorytet VII – Działanie 7.1. „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji”, którego celem zakłada rozwijanie aktywnych form integracji społecznej i umożliwianie dostępu do nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz poprawę skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie;
- Priorytet VII – Działanie 7.2. „Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej”, którego celem jest poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwijanie sektora ekonomii społecznej;
- Priorytet VII – Działanie 7.3. „Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji”, którego celem zakłada wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji

społeczności lokalnych, przyczyniające się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”, którego cel zakłada wspieranie potencjału organizacji pozarządowych w celu ich efektywnego i profesjonalnego uczestnictwa w mechanizmach partnerstwa, szczególnie w obszarach istotnych dla realizacji Strategii Lizbońskiej i Krajowego Programu Reform.

1.3.5. REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 stanowi najistotniejszy instrument polityki regionalnej województwa, spajający większość zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne jednostki publiczne i niepubliczne w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Został on przygotowany w oparciu o zapisy zawarte w rozporządzeniu Rady Europejskiej, ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, „Strategicznych Wytycznych Wspólnoty dla spójności na lata 2007-2013” (SWW), odnoszących się do spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej oraz „Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013, wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie” (NSRO). Celem realizacji Programu jest wspieranie rozwoju województwa, zmierzającego do zwiększenia jego konkurencyjności, spójności gospodarczej, terytorialnej, społecznej i wzrostu poziomu życia mieszkańców.

Problematyka społeczna została podjęta w ramach 8 osi priorytetowej „Rozwój infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia”. Za cel główny wyznaczony w jej obrębie uznano poprawę dostępu do wiedzy, infrastruktury sportowej oraz usług medycznych, a za cele szczegółowe zwiększenie powszechnego dostępu do placówek oświatowych i sportowych oraz usług medycznych. Działania przyjęte do realizacji w ramach tej osi mają na celu polepszenie warunków kształcenia na wszystkich poziomach poprzez poprawienie jakości bazy szkolnej, szkolno-wychowawczej i sportowej oraz regionalnej i lokalnej infrastruktury społecznej, a także przebudowę i wyposażenie infrastruktury

ochrony zdrowia w celu podniesienia jej jakości i efektywności, a nie zwiększania liczby funkcjonujących placówek. Za priorytetowe uznano projekty oddziałujące na obszary wiejskie o szczególnie niekorzystnej sytuacji społeczno-gospodarczej.

1.3.6. STRATEGIA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ DO ROKU 2015

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa zachodniopomorskiego. Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej pozwala zaplanować działania województwa w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Zagrożenia takie, jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, to wyzwania nie tylko dla Pomorza Zachodniego, ale również dla społeczeństwa współczesnej Europy.

Rozwiązywanie problemów społecznych to nie tylko zadanie samorządu województwa. To przede wszystkim organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania, a więc przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające tym samym do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Pomorza Zachodniego. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

Misją Strategii Województwa Zachodniopomorskiego w Zakresie Polityki Społecznej do roku 2015 jest: „podnoszenie jakości życia wśród tych mieszkańców regionu, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym”. Celem pośrednim jest stworzenie spójnego systemu realizacji zadań polityki społecznej, a cele strategiczne

i operacyjne dla województwa zachodniopomorskiego w zakresie polityki społecznej są następujące:

1. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia
  - Aktywizacja osób długotrwanie bezrobotnych
  - Promocja na rzecz zatrudnienia osób długotrwanie bezrobotnych
  - Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności osób długotrwanie bezrobotnych
  - Przeciwdziałanie „dziedziczeniu” przez mieszkańców województwa długotrwałego bezrobocia
2. Pomoc rodzinom w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych
  - Tworzenie lokalnego systemu wsparcia dla rodzin
  - Pomoc dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych
  - Poprawa jakości i dostępu do usług socjalnych
3. Przeciwdziałanie i łagodzenie negatywnych skutków marginalizacji grup społecznych
  - Rozbudowa zaplecza instytucjonalnego i pozainstytucjonalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych
  - Aktywizacja mieszkańców województwa zagrożonych marginalizacją społeczną, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet
  - Edukacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych marginalizacją społeczną, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet
4. Zmniejszenie spożycia alkoholu i używania środków psychoaktywnych oraz ograniczanie ich negatywnych skutków wśród mieszkańców województwa
  - Edukacja społeczna i działalność wychowawcza
  - Lecznictwo odwykowe oraz rehabilitacja osób uzależnionych
  - Przeciwdziałanie negatywnym następstwom używania środków psychoaktywnych
5. Tworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego
  - Integracja społeczna osób niepełnosprawnych we wszystkich grupach społecznych
  - Integracja zawodowa osób niepełnosprawnych
6. Podniesienie bezpieczeństwa społecznego i socjalnego wśród osób starszych
  - Poprawa bezpieczeństwa socjalnego wśród ludzi starszych
  - Aktywizacja społeczna osób starszych

- Wzmocnienie roli i miejsca osób starszych w środowiskach lokalnych

1.3.7. OGÓLNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE ŁOBESKIM

Stworzenie ponadgminnej polityki rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z istotnych zadań powiatu wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Założenia tej polityki znalazły miejsce w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim. Dokument określający najistotniejsze problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości (lata 2004-2008) wychodzi naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, wytycza kierunki działania administracji powiatowej oraz wyznacza cele i zadania funkcjonujących struktur. Ich realizacja ma na celu złagodzenie zjawisk niekorzystnych dla ludzi, którzy z różnych powodów znajdują się w potrzebie.

W trakcie prac nad Strategią na podstawie analizy uwarunkowań społecznych i gospodarczych oraz zakresu udzielanej pomocy społecznej w powiecie łobeskim określono problemy społeczne oraz przedstawiono strategiczne kierunki działań, które powinny być podjęte w celu ich rozwiązania:

1. Zmniejszenie bezrobocia
  - 1.1. Promowanie usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej
  - 1.2. Aktywizacja zawodowa
  - 1.3. Zwiększenie liczby aktywnych programów rynku pracy adresowanych do młodzieży
  - 1.4. Dostępność informacji o systemie edukacji i prognoza popytu na osoby z określonymi kwalifikacjami
  - 1.5. Doskonalenie metod pracy pośredników pracy
  - 1.6. Funkcjonowanie klubu pracy
  - 1.7. Klub pracy w gminach
  - 1.8. Inicjowanie i tworzenie miejsc pracy w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu
  - 1.9. Zapewnienie przyrostu liczby miejsc pracy poprzez stały rozwój gospodarczy powiatu

2. Zmniejszenie zjawiska bezdomności
  - 2.1. Wspieranie organizacji pozarządowych opiekujących się bezdomnymi
3. Zwiększenie dostępności mieszkań dla rodzin
  - 3.1. Zapewnienie mieszkań chronionych
  - 3.2. Zapewnienie mieszkań socjalnych
4. Pomoc osobom starszym
  - 4.1. Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania
  - 4.2. Organizowanie ośrodków wsparcia w postaci mieszkań chronionych
  - 4.3. Poprawa standardu usług w ponadgminnym Domu Pomocy Społecznej w Resku
5. Pomoc dziecku i rodzinie
  - 5.1. Rozwój usług poradniczych
  - 5.2. Rozwój pomocy środowiskowej
  - 5.3. Zmiana modelu placówek opiekuńczo-wychowawczych w kierunku wielofunkcyjnych instytucji
  - 5.4. Organizowanie opieki w rodzinach zastępczych jako alternatywy dla placówek opiekuńczo-wychowawczych
6. Pomoc osobom niepełnosprawnym
  - 6.1. Utworzenie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności
  - 6.2. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych
  - 6.3. Likwidacja barier architektonicznych, urbanistycznych oraz w komunikowaniu się

1.3.8. STRATEGIA ROZWOJU GMINY I MIASTA WĘGORZYNO DO 2015 ROKU

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływanie czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw), konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału, wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod

zarządzania. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju. W opracowaniach tych określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów przy wyróżnieniu najbardziej pożądanym dla rozwoju gminy działań.

W trakcie prac nad Strategią Rozwoju Gminy i Miasta Węgorzyno do 2015 roku dokonano diagnozy sytuacji demograficznej gminy, analizy struktury zatrudnienia i bezrobocia w gminie, oceny stanu infrastruktury technicznej i społecznej, sytuacji w rolnictwie i turystyce, przeprowadzono analizę SWOT, która m.in. pozwoliła na identyfikację występujących problemów, oraz wyznaczono cele strategiczne i opracowano plan operacyjny składający się z sześciu programów. W dwóch z nich, tj. w programach 5 i 6, zawarto zadania odnoszące się do rozwoju infrastruktury społecznej oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, ograniczenia bezrobocia i rozwoju przedsiębiorczości:

- zwiększenie dostępności mieszkańców do wszystkich elementów infrastruktury społecznej
- optymalizacja funkcjonowania szkół z uwzględnieniem reformy edukacji
- rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych (poprawa poziomu wykształcenia)
- poprawa bazy szkół oraz ich wyposażenie
- poprawa stanu zdrowia mieszkańców, profilaktyka, podnoszenie świadomości zdrowotnej
- usprawnienie organizacji służby zdrowia i opieki społecznej
- stworzenie warunków uprawiania różnych dyscyplin sportu, turystyki i rekreacji
- rozszerzenie oferty kulturalnej, w tym promocja gminy poprzez różnorodne imprezy kulturalne i sportowe

- zaoferowanie w bliskiej przyszłości miejsc pracy dla osób, które utraciły pracę w rolnictwie i na stałe muszą z rolnictwa odejść oraz które utraciły pracę w mieście w wyniku powstałego tam bezrobocia.

Należy dodać, iż w zakresie pomocy społecznej uznano za konieczne utworzenie Centrum Spraw Społecznych, które zrzeszałoby: Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Dzienny Dom Seniora, Świetlicę Socjoterapeutyczną oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych, w tym Koła Związku Emerytów i Rencistów, Koła Związku Osób Niepełnosprawnych i Koła Związku Kombatantów. W centrum zaplanowano utworzenie stołówki, sali gimnastycznej oraz pomieszczenia do prowadzenia warsztatów zajęciowych dla osób niepełnosprawnych. W ramach Centrum przewidziano również:

- działalność podstawową ośrodka pomocy społecznej (stołówka),
- wsparcie w formie usług opiekuńczych, mieszkania wspólnotowego (chronionego dla seniorów), grup wsparcia, samopomocowych i terapeutycznych: dla osób z zaburzeniami psychicznymi i dotkniętych przemocą (w tym dzieci i młodzieży), rodzin i osób uzależnionych,
- punkt interwencji kryzysowej,
- punkt konsultacyjny, oferujący pomoc prawnika, doradcy zawodowego i psychologa.

---

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Węgorzyno jest gminą miejsko-wiejską, położoną w centralnej części województwa zachodniopomorskiego. Jest jedną z pięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu łobeskiego. Zajmuje powierzchnię 256 km² i liczy 7.441 mieszkańców (stan na 31.12.2006 r.).

Do gminy, oprócz miasta Węgorzyno, należy dziewiętnaście sołectw: Trzebawie, Przytoń, Brzeźniak, Zwierzynek, Lesięcin, Mielno, Chwarstno, Wiewiecko, Cieszyno, Runowo Pomorskie, Sielsko, Winniki, Sarnikierz, Mieszewo, Kraśnik, Gardno, Połchowo, Węgorzynko i Runowo. Od południa gmina graniczy z gminą Ińsko, od zachodu z gminami Chociwel i Dobra Nowogardzka, a od północy z gminami Radowo Małe i Łobez.

Pod względem fizycznogeograficznym gmina Węgorzyno leży w obszarze dwóch mezoregionów: Pojezierza Ińskiego oraz Wysoczyzny Łobeskiej. Pierwszy z nich cechuje bogate urzeźbienie powierzchni oraz znaczne wzniesienie nad poziom morza. Charakterystycznymi elementami kształtującymi lokalny krajobraz są wzgórza morenowe położone na ogół w kierunku z południowego na północno-wschodni. Wzgórza pokrywają często kompleksy leśne, a zagłębienia terenu wypełniają jeziora rynnowe, również pochodzenia polodowcowego. Największym z nich jest Woświn (o powierzchni 831 ha) malowniczo położone w południowo-zachodniej części gminy. Wysoczyzna Łobeska przylega od północy do Pojezierza Ińskiego, od którego różni się mniejszym wzniesieniem nad poziom morza oraz mniejszym zróżnicowaniem rzeźby terenu. Cechą charakterystyczną tego mezoregionu jest także mniejsza liczba jezior. Wysoczyznę przecina dolina rzeki Regi wraz z dopływami, przepływająca przez rynny polodowcowe. Główną osią hydrologiczną obszaru gminy jest Ukleja, lewy dopływ Regi o długości 48 km, która wypływa z jeziora Dłusko i dzieli tereny gminy na dwie części, płynąc w kierunku północnym.

Ważnym elementem struktury lokalnego krajobrazu są licznie zachowane na terenie gminy zabytkowe założenia parkowe lub ich pozostałości. Dla ochrony unikalnych i wyróżniających się elementów przyrodniczych i krajobrazowych Pojezierza Ińskiego, w 1981 roku utworzony został Iński Park Krajobrazowy. Tereny gminy Węgorzyno wchodzące w obszar Parku zajmują ok. 9.000 ha; na terenie jego otuliny

znajduje się ok. 2.700 ha. Na terenie parku występuje 28 gatunków roślin prawnie chronionych, w tym aż 22 pod całkowitą ochroną. Jest ostoją wielu gatunków zwierząt, takich jak: dziki, sarny, borsuki, gronostaje, jenoty, tchórze, łasice. Mają tu swoje stanowiska ptaki, które wymienione są w światowej „Czerwonej Księdze” jako gatunki zagrożone wyginięciem. Są nimi: bocian biały, orzeł bielik, kania ruda; a także bąki, błotniaki stawowe, bocian czarny, kania czarna, orlik krzykliwy, rybitwa zwyczajna i czarna, żuraw i zimorodek – zagrożone wyginięciem w skali europejskiej.

Gmina Węgorzyno posiada dogodne połączenia komunikacyjne z najbliższymi większymi ośrodkami miejskimi, tj. ze Szczecinem, Stargardem Szczecińskim, Łobzem i Drawskiem Pomorskim oraz z innymi regionami kraju. Przez teren gminy przebiegają: droga krajowa nr 20 relacji Stargard Szczeciński – Drawsko Pomorskie (największa arteria komunikacyjna na terenie gminy) oraz odcinki dwóch dróg wojewódzkich nr 146 (relacji Strzmiele – Dobra – Jenikowo) i nr 151 (relacji Świdwin – Węgorzyno – Ińsko – Recz). Infrastrukturę komunikacyjną gminy uzupełniają drogi powiatowe i gminne oraz odcinki linii kolejowych relacji Stargard Szczeciński – Koszalin – Gdynia i Runowo Pomorskie – Łobez – Drawsko Pomorskie oraz odcinek kolei wąskotorowej relacji Dobra – Mieszewo. Z pozostałych elementów infrastruktury technicznej gmina posiada dobrze rozwinięte sieci: wodociągową, telekomunikacyjną, elektroenergetyczną i system zaopatrzenia w energię elektryczną, natomiast rozbudowy wymaga system gospodarki odpadami i odprowadzania ścieków oraz system ogrzewania i zaopatrzenia w energię ciepłą.

Z końcem 2006 roku na terenie gminy funkcjonowało 340 podmiotów gospodarczych prywatnych. Większość z nich działała w obszarze usług (budowlanych i transportowych) oraz handlu.

Sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzą: Przedszkole Publiczne w Węgorzynie, do którego w roku szkolnym 2006/2007 chodziło 78 dzieci, Szkoły Podstawowe w Runowie Pomorskim i Węgorzynie, do których uczęszczało łącznie 560 uczniów, oraz Gimnazjum w Węgorzynie, w którym naukę pobierało 312 uczniów. Na terenie gminy funkcjonuje także Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Węgorzynie.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska i Gabinet Usług Medycznych.

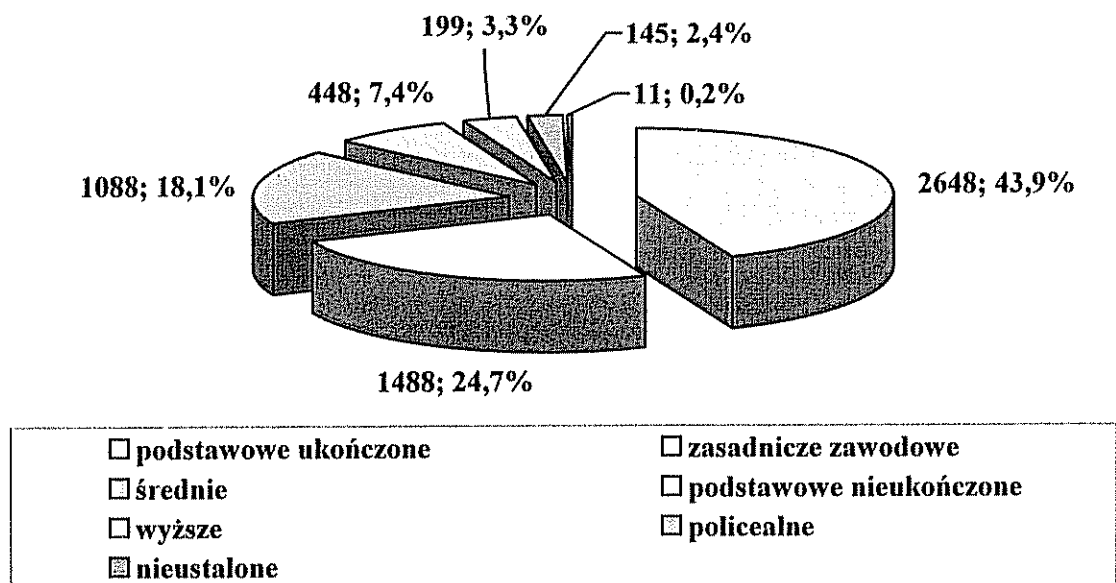
Oprócz ZOZ-u w Węgorzynie istnieją dwa prywatne gabinety stomatologiczne oraz dwie apteki.

2.2. DEMOGRAFIA

Sytuacja demograficzna mieszkańców gminy została opracowana na podstawie informacji zebranych podczas przeprowadzania Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 roku oraz danych Urzędu Miejskiego w Węgorzynie z lat 2004-2006. Ich analiza pozwoliła na zobrazowanie sytuacji społeczno-ekonomicznej ludności, przedstawienie obecnej struktury demograficznej mieszkańców i dokonanie w tym zakresie prognozy na najbliższe lata. Czynniki powyższe odgrywają bowiem istotną rolę w planowaniu zabezpieczenia społecznego ludności.

W 2002 roku teren gminy Węgorzyno zamieszkiwało 7.287 osób. Analizując strukturę wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej (6.027 osób), należy stwierdzić, iż największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (2.648 osób) i zasadniczym zawodowym (1.488 osób), a wykształceniem wyższym legitymowało się 199 mieszkańców. Strukturę wykształcenia ludności gminy Węgorzyno w wieku 13 lat i więcej w 2002 roku przedstawia poniższy wykres.

Ludność gminy w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku

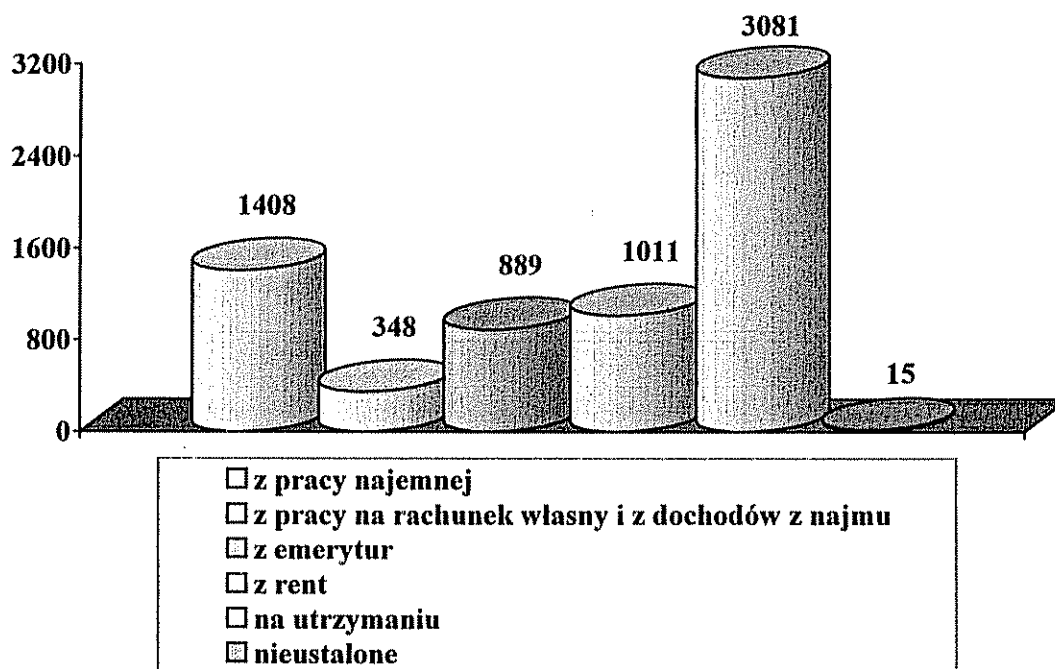

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

Wykształcenie ludności jest bezpośrednio związane z jej cechami społeczno-zawodowymi, wpływając na aktywność zawodową ludności i źródła jej utrzymania. Dane szczegółowe w tym ostatnim zakresie przedstawia poniższy wykres.

Ludność gminy według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

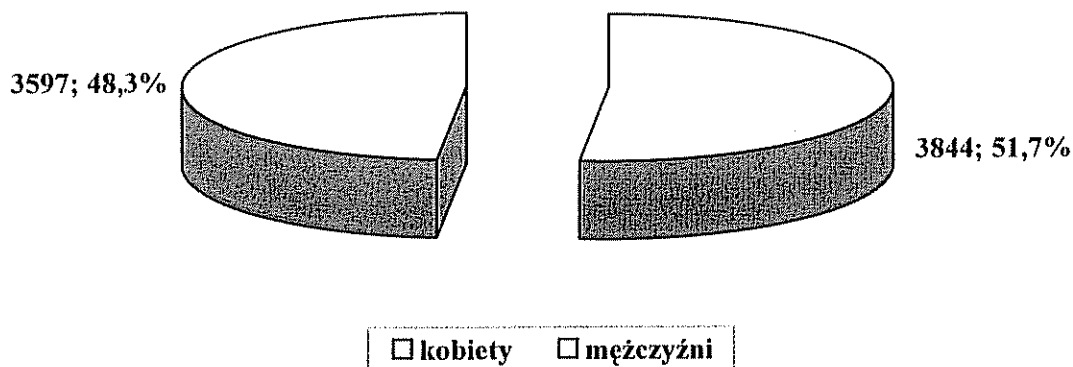

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku spośród 7.287 mieszkańców gminy 4.191 osób (57,5%) posiadało własne źródło utrzymania. Wśród nich 1.756 osób utrzymywało się z pracy, w tym 1.408 osób z pracy najemnej i 348 osób z pracy na rachunek własny i z dochodów z najmu (170 osób z pracy we własnym gospodarstwie rolnym). Z pozostałych źródeł utrzymania korzystało 2.435 osób, w tym 889 osób otrzymywało emerytury, a 1.011 osób – renty. Na utrzymaniu pozostawało 3.081 osób, a źródła utrzymania nie ustalono dla 15 osób.

Na przestrzeni ostatnich lat sytuacja demograficzna gminy Węgorzyno ulegała zmianom. Dane szczegółowe w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

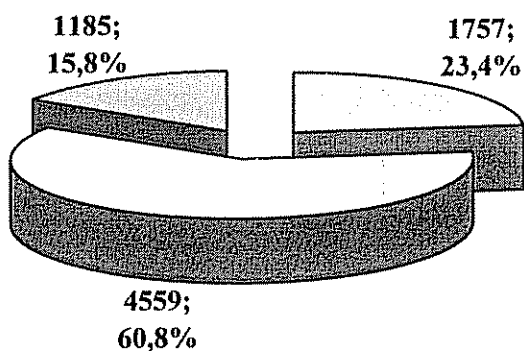
Ludność gminy według płci z końcem 2006 roku

Dane Urzędu Miejskiego w Węgorzynie

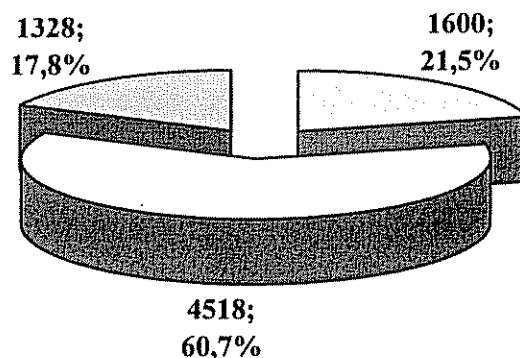
Według danych Urzędu Miejskiego w Węgorzynie z 31 grudnia 2006 roku teren gminy zamieszkiwało 7.441 osób, w tym 3.844 kobiety i 3.597 mężczyzn. Na 100 mężczyzn przypadało 107 kobiet. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 29 osób na 1 km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2004 roku

- osoby w wieku przedprodukcyjnym
- osoby w wieku produkcyjnym
- osoby w wieku poprodukcyjnym

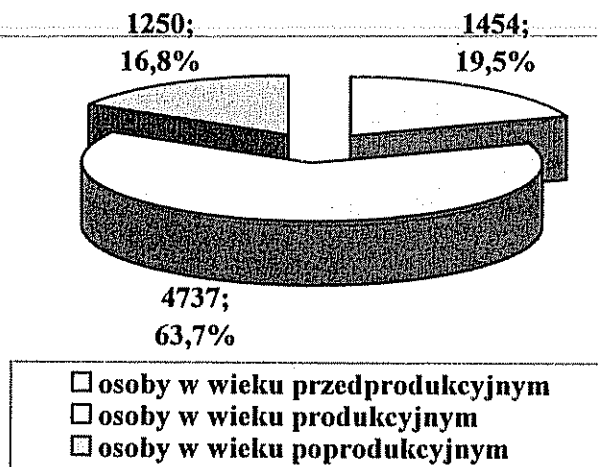
Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2005 roku

- osoby w wieku przedprodukcyjnym
- osoby w wieku produkcyjnym
- osoby w wieku poprodukcyjnym

Dane Urzędu Miejskiego w Węgorzynie.

**Struktura wiekowa mieszkańców gminy Węgorzyno
z końcem 2006 roku**

Dane Urzędu Miejskiego w Węgorzynie.

Na przestrzeni lat 2004-2006 struktura wiekowa mieszkańców gminy Węgorzyno ulegała zmianom. W analizowanym okresie miał miejsce systematyczny spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, przy jednoczesnych wahaniach liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa ludności gminy była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym.

Prognozując sytuację demograficzną gminy na najbliższe lata, należy jednak zwrócić uwagę na dwie istotne kwestie. Pierwsza z nich dotyczy systematycznego spadku liczby dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), druga natomiast odnosi się do istotnego wzrostu w 2006 roku udziału osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy. W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób będących obecnie w tej grupie ekonomicznej będzie kończyć swą działalność zawodową i zasili grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55. roku życia. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności

wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

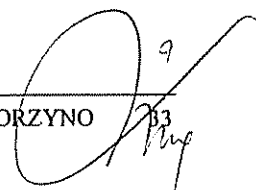
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE Z PERSPEKTYWY OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

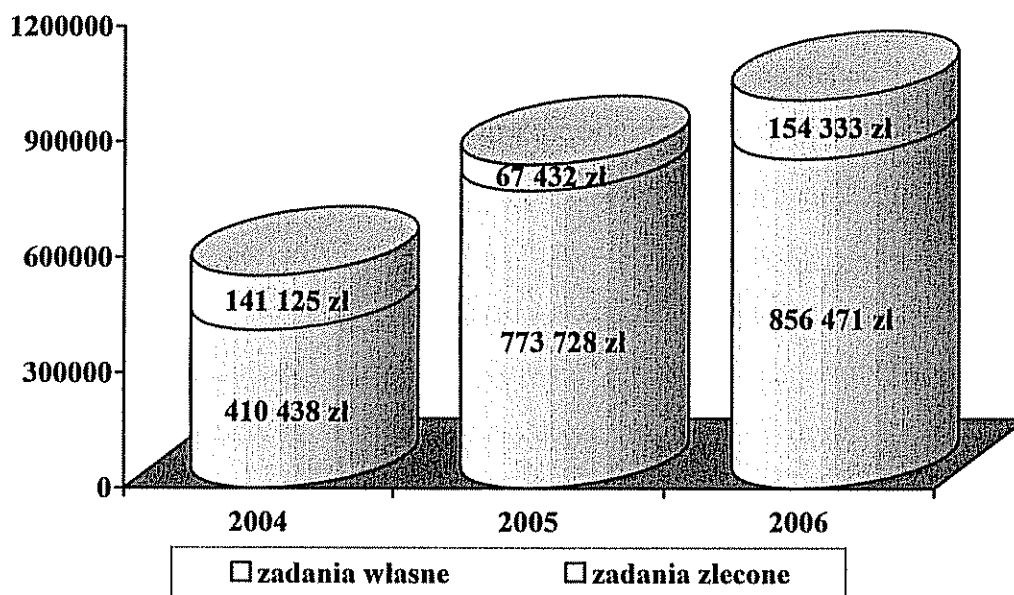
Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Węgorzyno odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej,
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych),
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym,
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Wielkość środków finansowych przeznaczanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie na różne formy pomocy w latach 2004-2006 przedstawia poniższy wykres.

Wydatki OPS-u na pomoc społeczną w latach 2004-2006

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

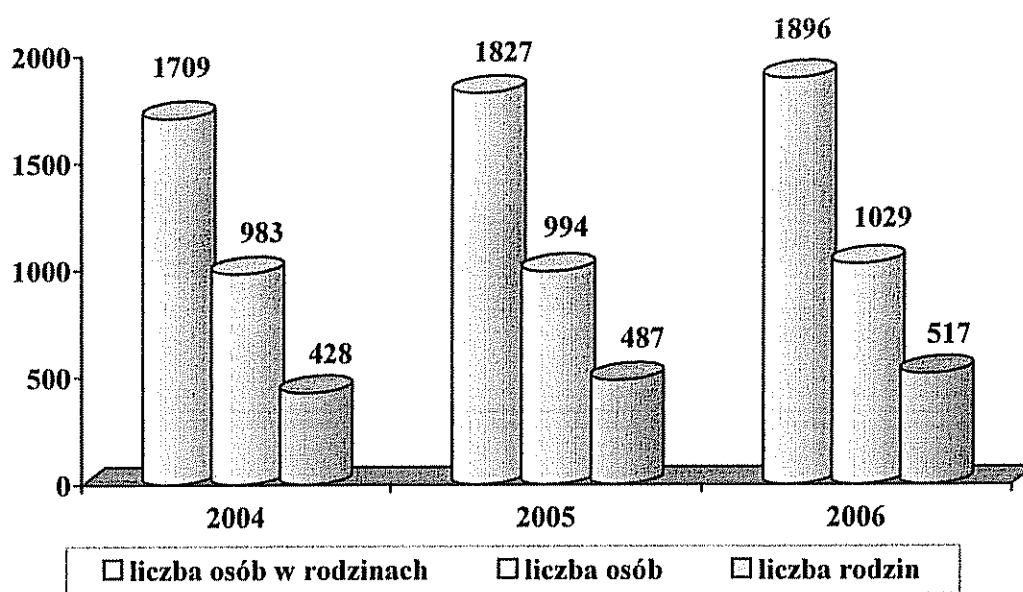
Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych wydatkowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie na pomoc społeczną, uwzględniając kwoty na realizację zadań własnych gminy i zadań zleconych gminie.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe na wspomaganie osób i rodzin w latach 2004-2006 zwiększały się z roku na rok. Taki stan rzeczy był w głównej mierze efektem wzrostu wysokości środków na zadania własne gminy.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2004 – 551.563 zł, w roku 2005 – 841.160 zł, a w 2006 roku – 1.010.804 zł.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2006 roku kryterium to ustalono na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 461 zł) i 351 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 316 zł). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa. Dane szczegółowe dotyczące liczby beneficjentów pomocy społecznej w gminie Węgorzyno w latach 2004-2006 przedstawia poniższy wykres.

Osoby objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2004-2006

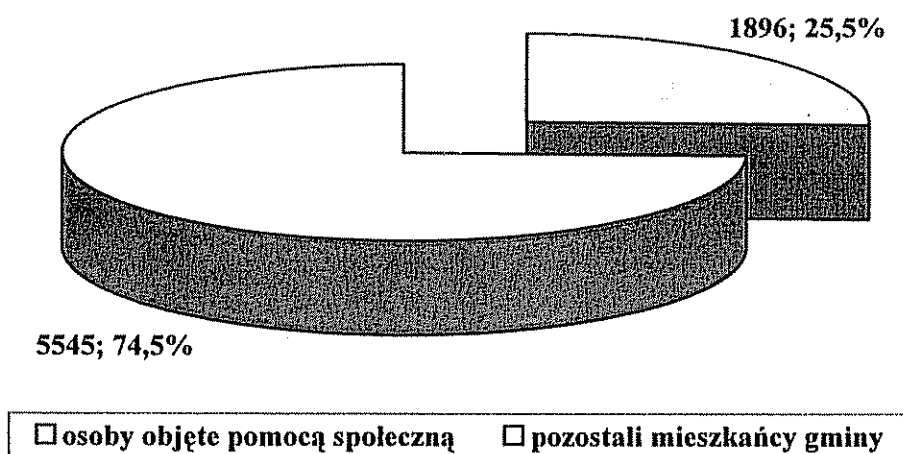
Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

W latach 2004-2006 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Węgorzyno zwiększała się z roku na rok. Wśród przyczyn takiego stanu rzeczy należy wskazać m.in. wzrost skali ubóstwa, które nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji rodzin, ale nabiera cech trwałości, przyczyniając się do długotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z dóbr i usług, a tym samym prowadzi do wykluczenia społecznego.

Na syndrom głębokiego ubóstwa w Polsce składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, wielodzietność oraz fakt zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym. Należy podkreślić, iż wzrost skali ubóstwa w ostatnich latach dokonał się przy poprawie przeciętnej sytuacji materialnej ogółu społeczeństwa, co świadczy o rosnących w społeczeństwie nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie życia.

Poniższy wykres przedstawia udział beneficjentów pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Węgorzyno z końcem 2006 r.

Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2006 roku

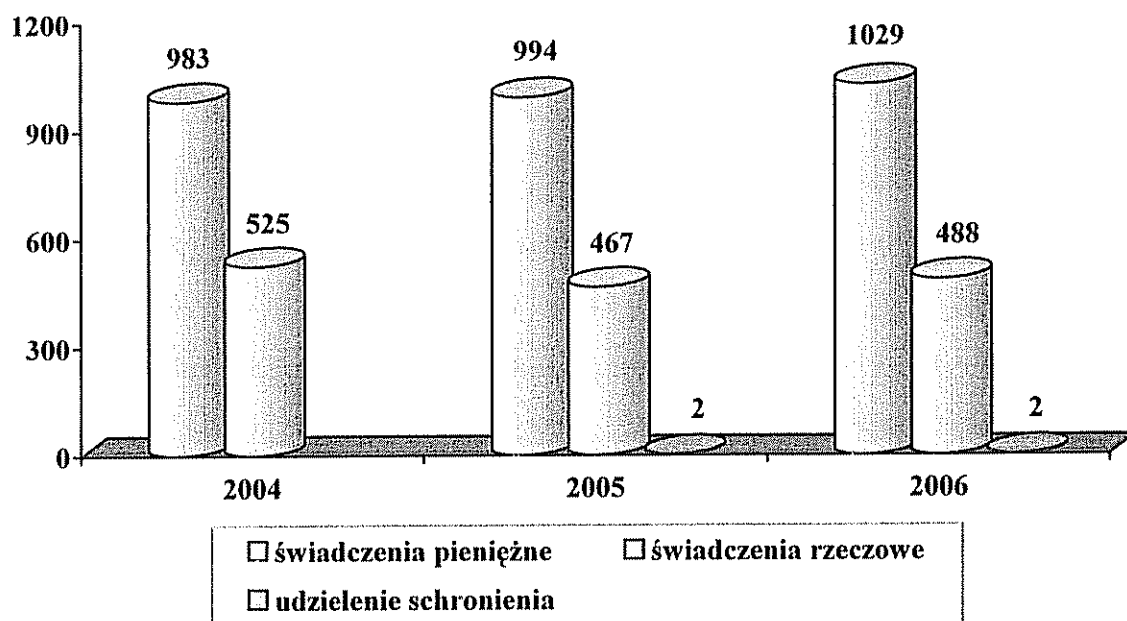

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

Spośród 7.441 mieszkańców gminy, 1.896 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2006. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie. Poszczególne rodzaje pomocy udzielanej beneficjentom systemu pomocy społecznej w latach 2004-2006 przedstawia poniższy wykres.

Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS w latach 2004-2006 (liczba osób)

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

W latach 2004-2006 świadczenia pieniężne były najczęściej udzielanymi formami pomocy. W omawianym okresie liczba osób objętych tym rodzajem wsparcia zwiększała się z roku na rok. Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej tych ostatnich, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.

W analizowanym okresie beneficjenci pomocy społecznej korzystali również ze wsparcia rzeczowego oraz schronienia. Liczba osób objętych tą pierwszą formą pomocy ulegała wahaniom.

Szczegółowe dane na temat liczby osób i rodzin, którym udzielono poszczególnych form wsparcia przedstawia poniższa tabela.

Typ realizowanych świadczeń przez OPS w latach 2004-2006

Typy świadczeń	2004		2005		2006	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	983	428	994	487	1029	517

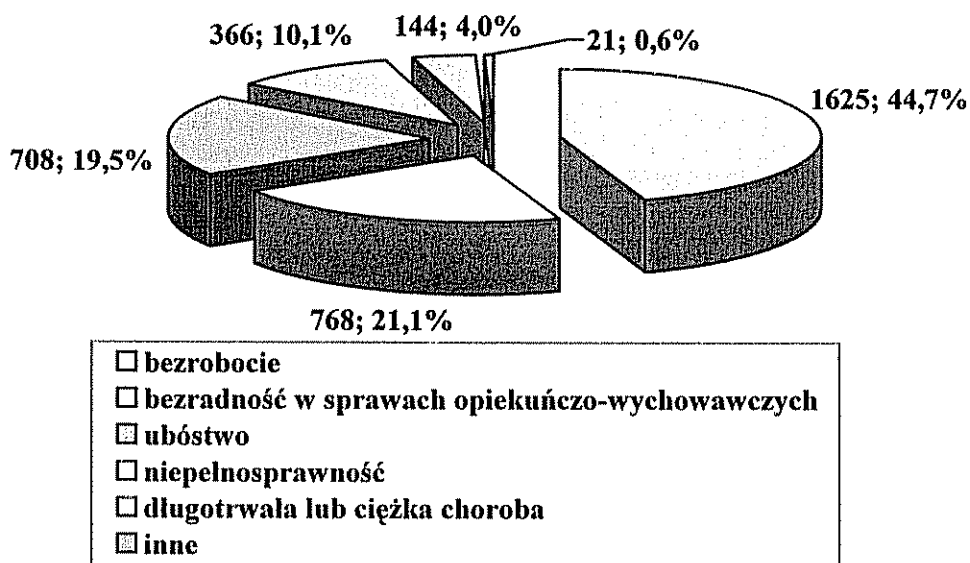
Rzeczowe	525	228	467	234	488	244
Udzielenie schronienia	–	–	2	2	2	2

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może decyzję OPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny. Powody przyznawania pomocy społecznej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie w latach 2004-2006 przedstawia poniższy wykres.

Powody przyznawania pomocy społecznej przez OPS w 2006 roku (liczba osób w rodzinach)

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

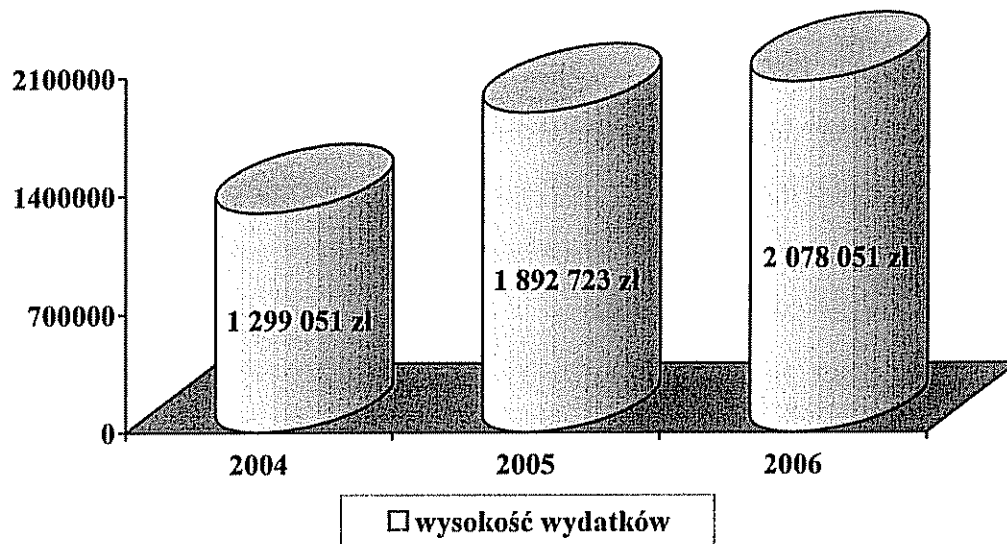
W 2006 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- bezrobocie – 1.625 osób w 428 rodzinach,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 768 osób w 180 rodzinach,
- ubóstwo – 708 osób w 204 rodzinach,
- niepełnosprawność – 366 osób w 113 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 144 osoby w 35 rodzinach,
- sieroctwo – 9 osób w 7 rodzinach,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 8 osób w 2 rodzinach,
- bezdomność – 3 osoby,
- alkoholizm – 1 osoba.

W 2006 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie udzielił również pomocy finansowej na łączną kwotę 66.016 zł dla 58 gospodarstw rolnych w celu złagodzenia skutków suszy.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe na temat wysokości środków finansowych przeznaczonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie na realizację świadczeń rodzinnych w latach 2004-2006 przedstawia poniższy wykres.

Wydatki OPS-u na świadczenia rodzinne w latach 2004-2006

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

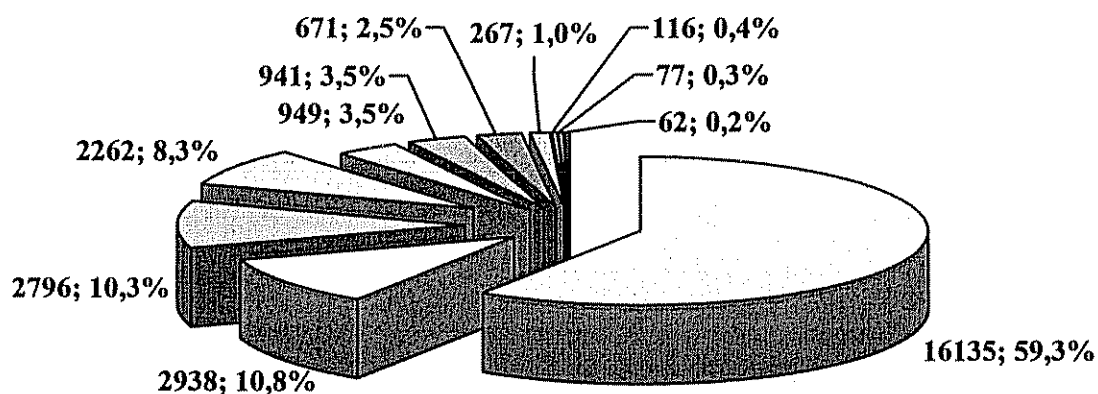
Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych wydatkowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie na realizację świadczeń rodzinnych.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na ten cel w latach 2004-2006, należy zauważyć, iż zwiększały się one z roku na rok. Warto wyjaśnić, iż w 2004 roku świadczenia rodzinne były wypłacane od 1 maja.

Ogółem wielkość wydatków na realizację świadczeń rodzinnych w kolejnych latach wyniosła: w roku 2004 – 1.299.024 zł, w roku 2005 – 1.892.723 zł, a w 2006 roku – 2.078.051 zł.

Poniższy wykres przedstawia dane szczegółowe dotyczące świadczeń rodzinnych przyznanych przez OPS w Węgorzynie w 2006 roku.

Świadczenia rodzinne przyznane przez OPS w 2006 roku

- zasiłek rodzinny
- dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
- dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- zasiłek pielęgnacyjny
- dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
- dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka
- świadczenie pielęgnacyjne
- dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie.

W 2006 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie przyznał:

- 16.135 zasiłków rodzinnych,
- 2.968 dodatków do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- 2.796 dodatków do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- 2.262 zasiłki pielęgnacyjne,
- 949 dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- 941 dodatków do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- 671 dodatków do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- 267 świadczeń pielęgnacyjnych,
- 116 dodatków do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- 77 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka,
- 62 dodatki do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka.

W 2006 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie opłacił również odpowiednio 268 i 60 składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe i zdrowotne za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne na łączną kwotę 38.690 zł.

Zaliczka alimentacyjna jest świadczeniem wypłacanym dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe dotyczące liczby tego typu świadczeń wypłaconych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie w latach 2005-2006, kwot wydatkowanych na ten cel oraz liczby świadczeniobiorców przedstawia poniższa tabela.

Zaliczki alimentacyjne przyznane przez GOPS w latach 2005-2006

2005			2006		
Liczba osób	Liczba przyznanych zaliczek	Wartość przyznanych zaliczek	Liczba osób	Liczba przyznanych zaliczek	Wartość przyznanych zaliczek
71	510	104.180 zł	73	1.502	309.140 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie

Liczba zaliczek alimentacyjnych wypłaconych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie w 2006 roku znacznie wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim. W 2005 roku OPS przyznał 510 zaliczek alimentacyjnych dla 71 osób na łączną kwotę 104.180 zł, a w roku następnym wypłacił 1.502 tego typu świadczenia dla 73 osób na sumę 309.140 zł.

Dodatki mieszkaniowe są formą pomocy świadczoną przez gminę, a realizowaną przez OPS, na rzecz gospodarstw domowych, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. Dane szczegółowe dotyczące liczby tego typu świadczeń przyznawanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie w latach 2004-2006 oraz kwot wydatkowanych na ten cel przedstawia poniższa tabela.

Dodatki mieszkaniowe wypłaconych przez OPS w latach 2005-2006

2005		2006	
Liczba wypłaconych dodatków	Wartość wypłaconych dodatków	Liczba wypłaconych dodatków	Wartość wypłaconych dodatków
1.567	182.834 zł	1.404	178.177 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Węgorzynie

W latach 2005-2006 Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie wypłacił odpowiednio 1.567 i 1.404 dodatki mieszkaniowe na łączną kwotę: w 2005 r. – 182.834 zł, a w 2006 r. – 178.177 zł.

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy OPS-u kwalifikują i kierują za pośrednictwem właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do DPS-ów. W latach 2004-2005 Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie skierował do Domu Pomocy Społecznej po 1 osobie, a w 2006 roku 4 osoby.

Do DPS-ów trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług

opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do domu pomocy społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwoliły one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz uzyskać informacje o działaniach opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono trzy ankiety – dwie ze szkół podstawowych i jedną z gimnazjum. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Poniższe tabela i wykres zawierają informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym problemów społecznych.

Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej z terenu gminy

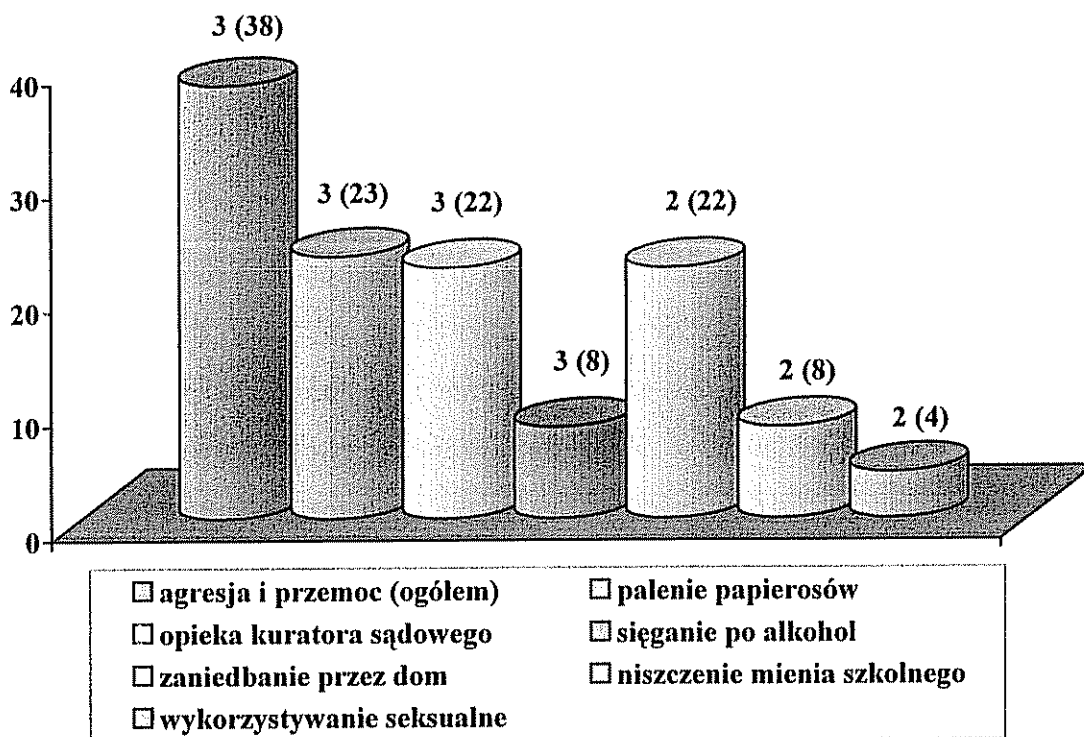
Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech		
		występuje (liczba szkół)	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
1	Alkoholizowanie się	3	8	
2	Narkotyzowanie się	1	1	1
3	Palenie papierosów	3	23	
4	Ucieczki z domu	1	1	1
5	Kradzieże	1	2	1
6	Agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	3	38	
7	Autoagresja			1
8	Przestępczość ujawniona	1	4	1
9	Niszczenie mienia szkolnego	2	8	
10	Udział w grupach negatywnych	1	3	1
11	Opieka kuratora sądowego	3	22	

12	Przemoc w rodzinie	1	6	1
13	Zaniedbanie przez dom	2	22	1
14	Wykorzystywanie seksualne	2	4	

Badania własne Centrum AV.

Najczęściej występujące problemy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej z terenu gminy (liczba szkół, w których stwierdzono dany problem, oraz liczba ujawnionych przypadków)

Badania własne Centrum AV.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 14 zmiennych. Stwierdzając obecność poszczególnych cech, podawali jednocześnie liczbę występujących przypadków. Do problemów społecznych najczęściej występujących na terenie szkoły i w domu rodzinnym uczniów zaliczyli stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, sięganie po środki uzależniające (papierosy, alkohol), potrzebę sprawowania opieki przez kuratora sądowego, zaniedbanie przez dom niszczenie mienia szkolnego oraz wykorzystywanie seksualne (za podstawowe kryterium klasyfikacji cech patologicznych przyjęto liczbę szkół, w których stwierdzono dany problem).

Zasoby i oferta szkolna

Wszystkie ankietowane szkoły zapewniają dostęp do sieci Internet, umożliwiając korzystanie z sali gimnastycznej i prowadzą dożywianie uczniów (w każdej z nich zapotrzebowanie na tę formę pomocy jest większe). W jednej placówce (Szkoła Podstawowa w Węgorzynie) funkcjonują klasy integracyjne. Ogół szkół zatrudnia pedagoga, a po dwie pielęgniarkę i logopedę. Wszystkie placówki oferują zajęcia dodatkowe (m.in. różnorodne tematycznie koła zainteresowań i zajęcia sportowe), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze (3 szkoły), korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne (po 2) i gimnastykę korekcyjną (1).

Problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych

Określając problemy uczniów w pytaniach otwartych, ankietowani wskazywali głównie na trudną sytuację materialno-bytową rodzin i ich ubożenie powodowane bezrobociem (niejednokrotnie będące wynikiem niechęci do podjęcia zatrudnienia) i niskimi dochodami, dysfunkcje występujące w domu odnoszące się do zaniedbania dzieci (związanego m.in. z wyjazdem jednego z rodziców za pracą) i uzależnień rodziców, sięganie przez uczniów po środki uzależniające, utrudniony dostęp do dóbr kultury (brak na terenie gminy Domu Kultury) oraz niekontrolowane korzystanie z sieci Internet.

Działania profilaktyczne i naprawcze oraz badania konieczne do podjęcia

Określając działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia na terenie szkoły badani wskazywali na potrzebę rozszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych, prowadzenia zajęć psychoedukacyjnych dla uczniów i ich rodziców (zapewnienie dostępu do specjalistów) oraz zacieśnienia współpracy z rodziną oraz instytucjami i organami działającymi na jej rzecz (Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, służba zdrowia, policja, kuratorzy sądowi).

Podjęmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy przede wszystkim zintensyfikować wywiady środowiskowe, badania ankietowe oraz rozmowy indywidualne i grupowe w celu lepszego rozpoznania sytuacji rodzin uczniów oraz zdiagnozowania aktualnych problemów, zagrożeń i potrzeb (m.in. w zakresie oferty spędzania czasu wolnego).

Bezpieczeństwo w gminie

Według dwóch ankietowanych na terenie gminy są rejony wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Do takich miejsc zaliczono: okolice szkół, nieoznakowane i pozbawione sygnalizacji świetlnej przejścia dla pieszych, opuszczone budynki popegeerowskie oraz miejscowości, na terenie których brak świetlicy i obiektu sportowego, umożliwiających spędzanie czasu wolnego.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, ankietowani wskazywali głównie na konieczność zapewnienia szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego m.in. poprzez zwiększenie liczby świetlic środowiskowych, zintensyfikowania działań profilaktycznych w obszarach uzależnień, agresji i przemocy, zacieśnienia współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny oraz aktywizowania środowiska lokalnego.

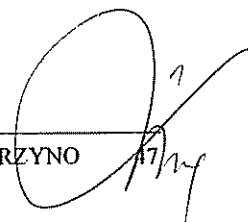
Możliwości przyczynienia się przez szkoły do poprawy sytuacji dziecka

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dziecka, pedagodzy wskazywali m.in. na możliwość organizowania zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, realizowania szkolnych programów profilaktycznego i wychowawczego, pośredniczenia w kontaktach ze specjalistami (np. pedagogiem) oraz prowadzenia współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Według ankietowanych przedstawione powyżej kwestie należałoby podjąć w lokalnym programie opieki na dziećmi i młodzieżą.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu

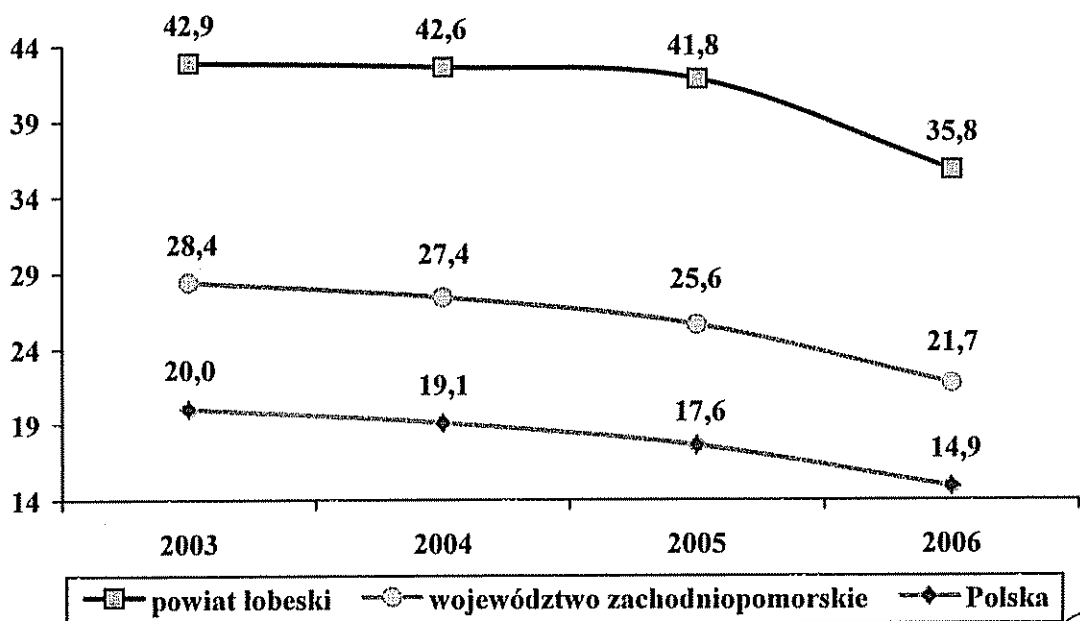
lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Poniższy wykres przedstawia stopę bezrobocia w powiecie łobeskim, województwie zachodniopomorskim i kraju w latach 2003-2006.

Stopa bezrobocia w powiecie łobeskim, województwie zachodniopomorskim i kraju w latach 2003-2006

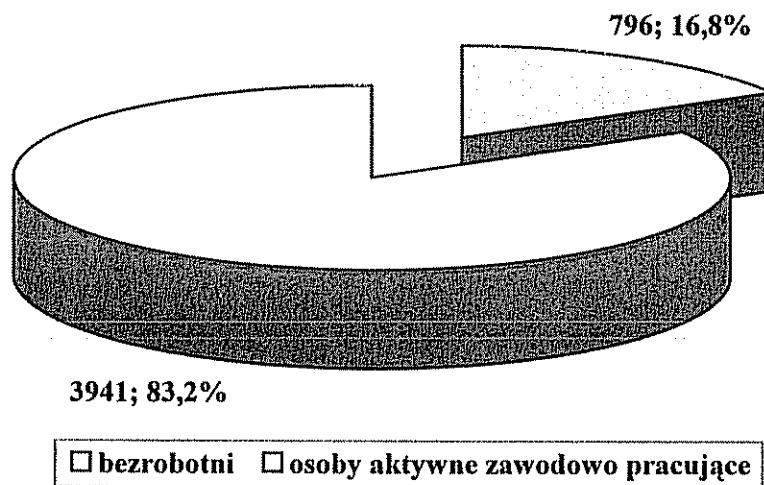
Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2003-2006 powiat łobeski charakteryzował się zdecydowanie wyższą, w stosunku do województwa zachodniopomorskiego i kraju, stopą bezrobocia. Generalnie w skali całego kraju mamy do czynienia z powolnym zmniejszaniem się stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie na dzień 31 grudnia 2006 roku w gminie Węgorzyno pozostawało zarejestrowanych 796 bezrobotnych (w tym 527 osób zamieszkujących obszar wiejski gminy). Wśród nich większą liczebnie grupą były kobiety, które stanowili 59% ogółu bezrobotnych w gminie (470 osób). Prawo do zasiłku posiadało 106 osób, w tym 34 kobiety. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Udział bezrobotnych z terenu gminy w ogóle osób będących z końcem 2006 roku w wieku produkcyjnym przedstawia poniższy wykres.

Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo pracujące w gminie z końcem 2006 roku

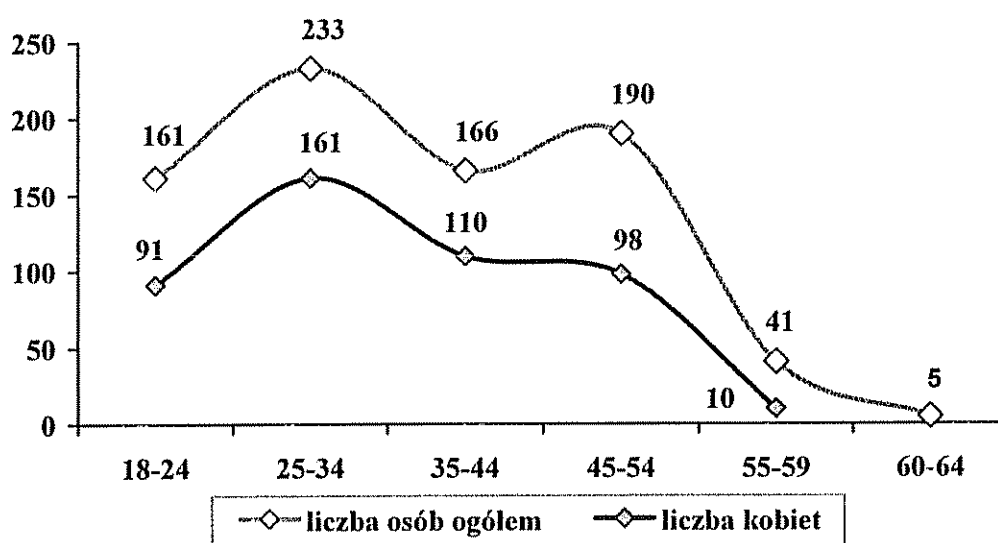

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

Spośród 4.737 osób z terenu gminy Węgorzyno będących w wieku produkcyjnym z końcem 2006 roku blisko 17% pozostawało bez zatrudnienia.

Dla scharakteryzowania zjawiska bezrobocia w gminie niezwykle ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

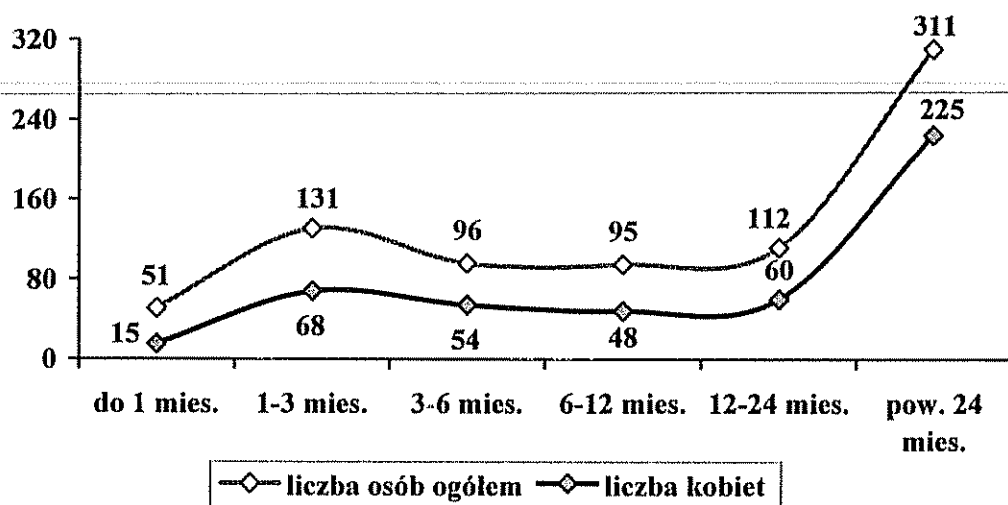
Bezrobotni według wieku z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

Z końcem 2006 roku w grupie bezrobotnych najczęściej było ludzi młodych, często nieposiadających wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Było to porównywalne z sytuacją w kraju. Niepokój budziła również liczna grupa osób, które przekroczyły 45. rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. Największy udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowano w przedziałach wiekowych 25-34 lata (69,1%) i 35-44 lata (66,3%).

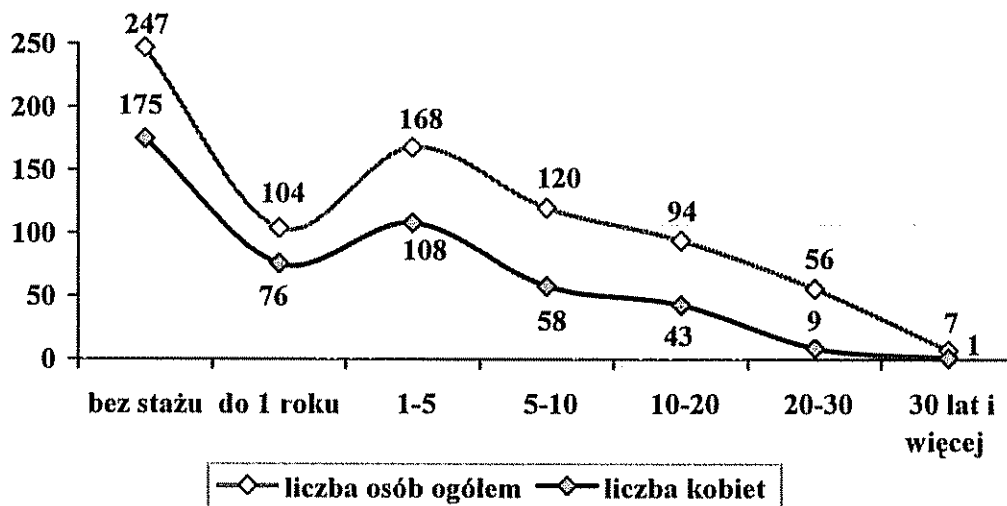
Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym zestawieniu. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni, którzy z końcem 2006 roku stanowili najliczniejszą grupę pozostających bez pracy w gminie, często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

Bezrobotni według stażu pracy z końcem 2006 roku

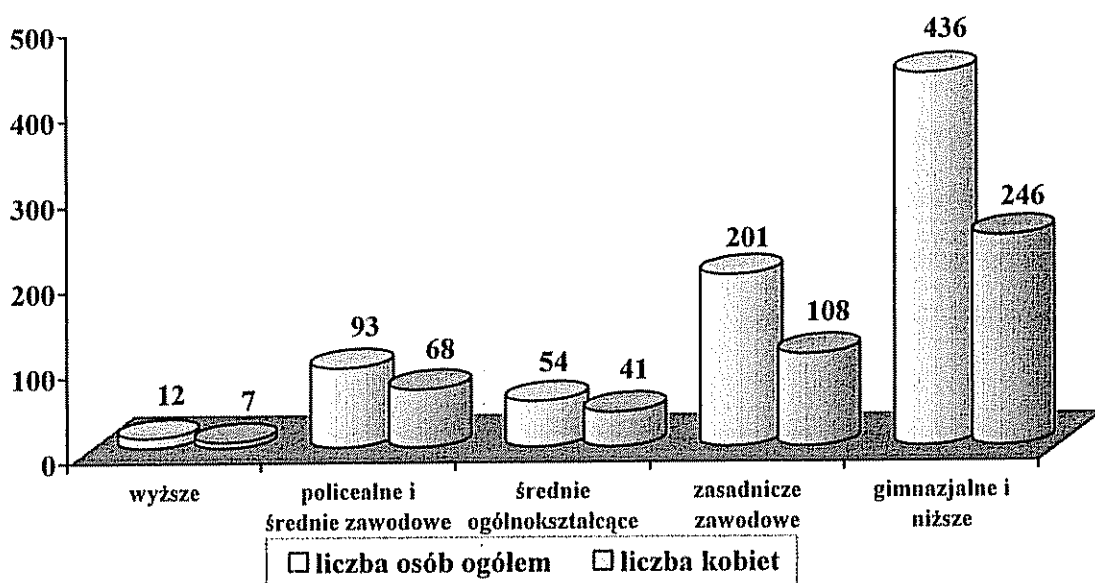

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. Z końcem 2006 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych w gminie stanowiły osoby bez stażu pracy. W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę na absolwentów, tak by mieli możliwość zdobycia pierwszych doświadczeń zawodowych.

Bezrobotni według wykształcenia z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

Z końcem 2006 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu osiągał osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcanie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na uzależnienia jako poważny problem społeczny. Spośród 1.029 osób, którym w 2006 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie przyznał decyzją świadczenie, tylko 1 osoba swą trudną sytuację życiową tłumaczyła problemem alkoholowym. Nie było uwidocznione używanie narkotyków. W analizowanym roku z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek nie świadczył pomocy, co jednak nie może być tożsame z twierdzeniem zupełnego braku występowania zjawiska.

Aby eliminować niekorzystny wpływ uzależnień na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywa w tym procesie uchwalany corocznie przez Radę Miejską program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Do jego głównych zadań należy:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla młodzieży,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,

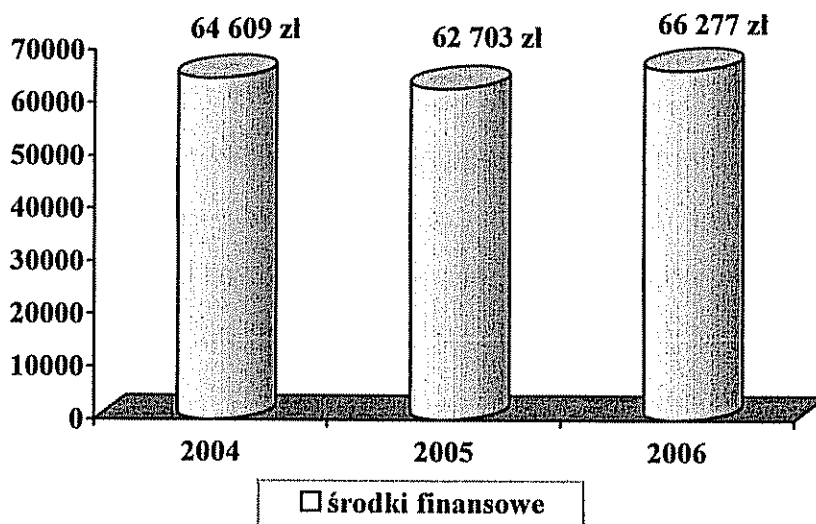
- ograniczanie dostępności alkoholu,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, określonych w art.

13¹ i art. 15, oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Węgorzynie w ramach przysługujących jej uprawnień działania. W 2006 roku Komisja rozpatrzyła 35 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych; z czego w przypadku 5 osób wystąpiła do sądu z wnioskiem o przymusowe leczenie. W analizowanym roku członkowie GKPRA dokonali również 14 kontroli punktów sprzedających napoje alkoholowe.

Poniższy wykres przedstawia wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Węgorzynie w latach 2004-2006.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2004-2006

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Węgorzynie.

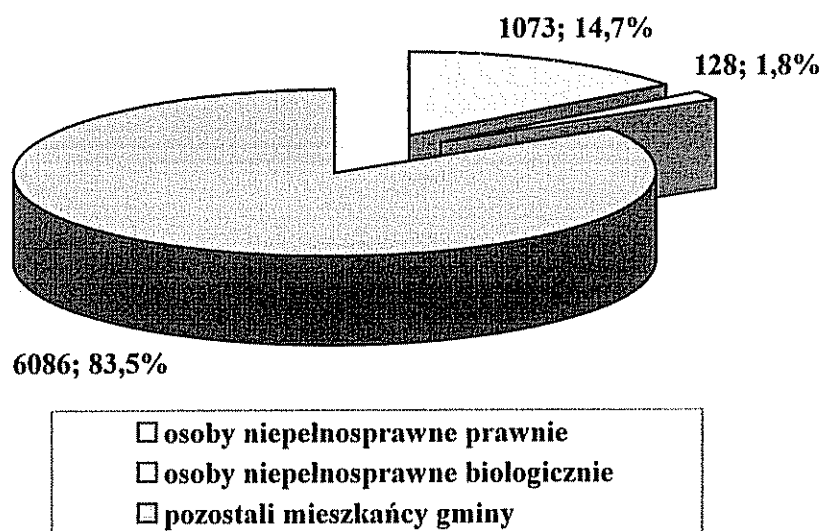
Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Węgorzynie w latach 2004-2006 ulegała nieznacznym wahaniom. W 2004 roku wyniosła 64.609 zł, w roku następnym spadła do 62.703 zł, a w 2006 roku osiągnęła poziom 66.277 zł.

2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Poniższy wykres prezentuje udział osób niepełnosprawnych z terenu gminy Węgorzyno w ogólnej liczbie mieszkańców w 2002 roku.

Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku

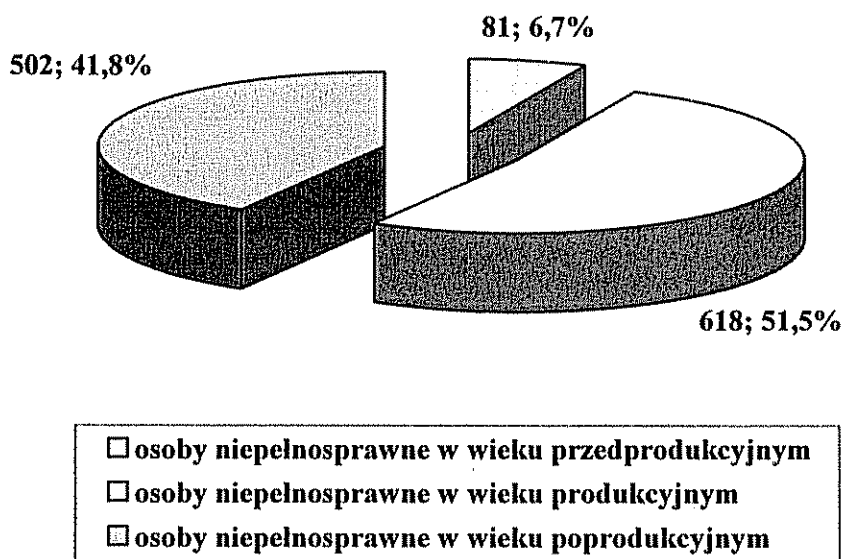
Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W roku 2002 w gminie Węgorzyno zamieszkiwało 1.201 osób niepełnosprawnych (w tym 571 mężczyzn i 630 kobiet), co stanowiło 16,5% ogółu mieszkańców gminy.

Niepełnosprawni są silnie zróżnicowaną grupą, nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania. W skali całego

kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków (w 2006 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Węgorzyno skorzystało 113 rodzin liczących 366 osób i była to czwarta co do wielkości, pod względem liczby beneficjentów, przyczyna udzielania wsparcia). Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia. Poniższe wykresy przedstawiają podział osób niepełnosprawnych z terenu gminy Węgorzyno według ekonomicznych grup wieku oraz strukturę ich wykształcenia w 2002 roku.

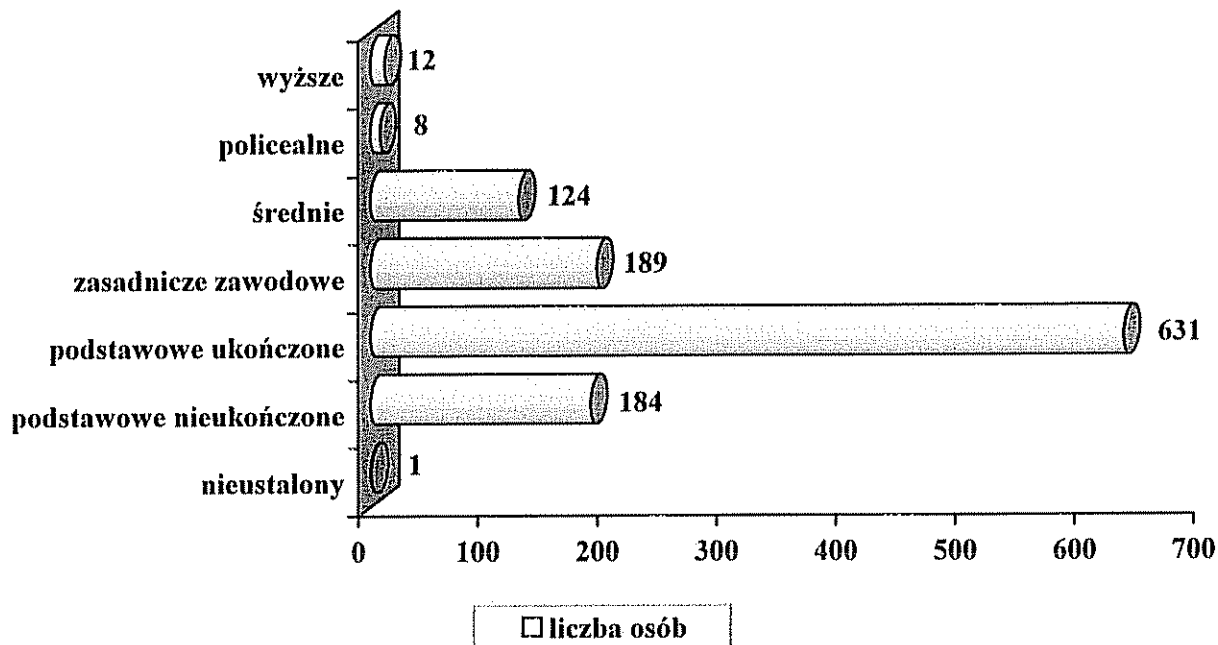
Osoby niepełnosprawne w gminie według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku blisko 52% niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym (377 osób), co było zjawiskiem niepokojącym. Liczną grupę reprezentowały osoby w wieku poprodukcyjnym (502 osoby). Najmniejszą liczebnie grupę stanowiły dzieci i młodzież – łącznie 81 osób.

Osoby niepełnosprawne w gminie w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

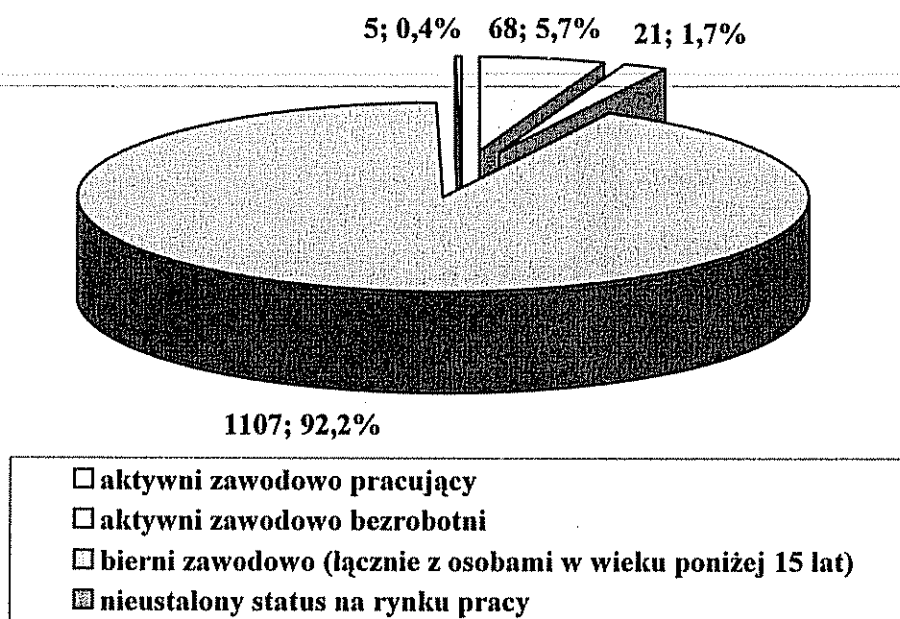
Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku najliczniejszą grupę niepełnosprawnych w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 631 osób.

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni – co pokazuje powyższy wykres – są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączenie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Poniższy wykres przedstawia podział osób niepełnosprawnych z terenu gminy Węgorzyno według aktywności ekonomicznej w 2002 roku.

Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku zdecydowana większość osób niepełnosprawnych w gminie była bierna zawodowo – 1.107 osób. Wśród aktywnych zawodowo zarejestrowano 68 osób pracujących i 21 osób pozostających bez pracy. Nieustalony status na rynku pracy posiadało 5 osób.

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga ich rehabilitacja społeczna i zawodowa, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

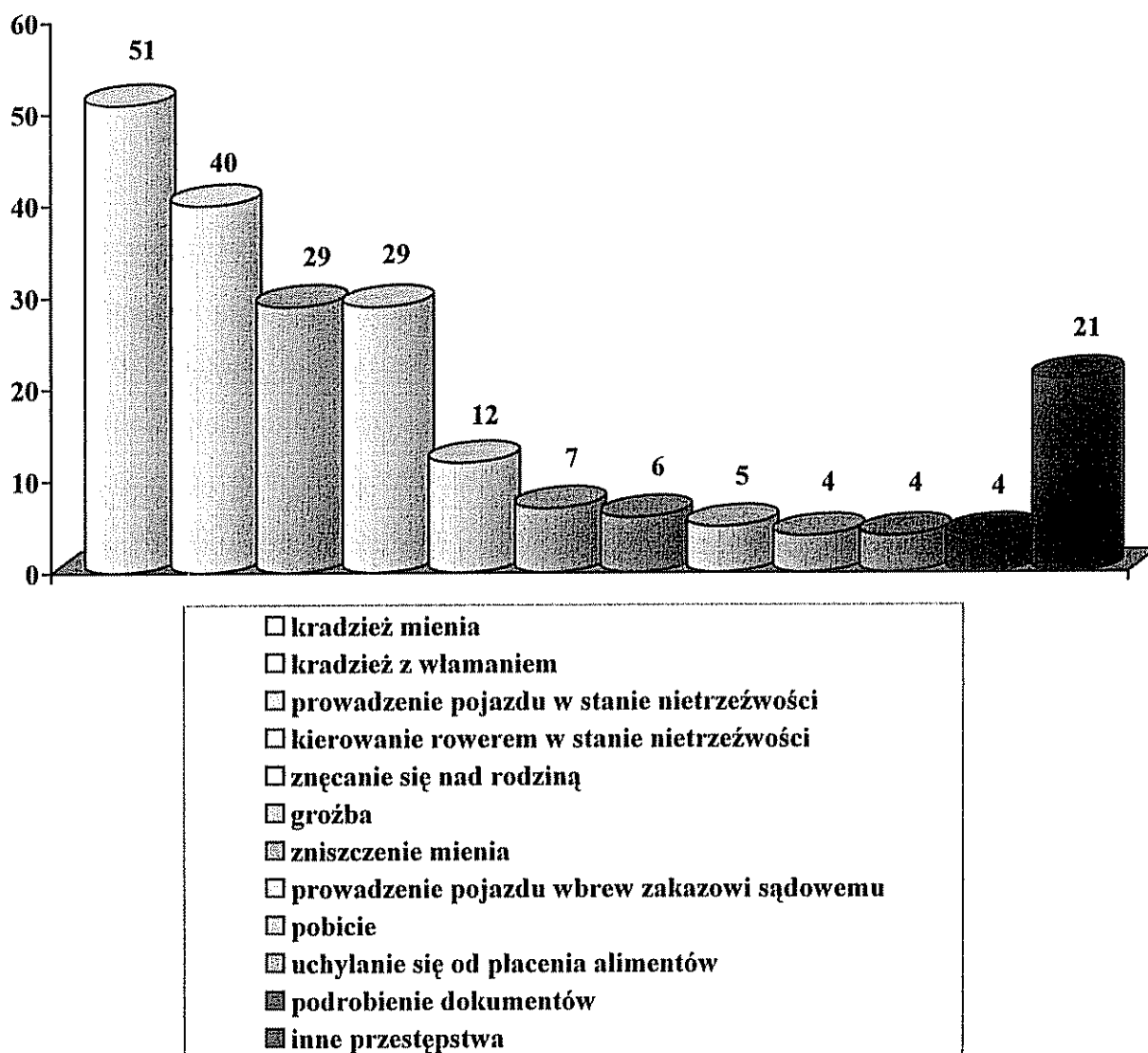

2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Węgorzyno.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2006 roku wynika, iż na terenie działania Posterunku Policji w Węgorzynie odnotowano 212 zdarzeń o charakterze przestępczym, w tym 89 na terenie miasta, a 123 na obszarze wiejskim gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Przestępstwa odnotowane na terenie gminy w 2006 roku

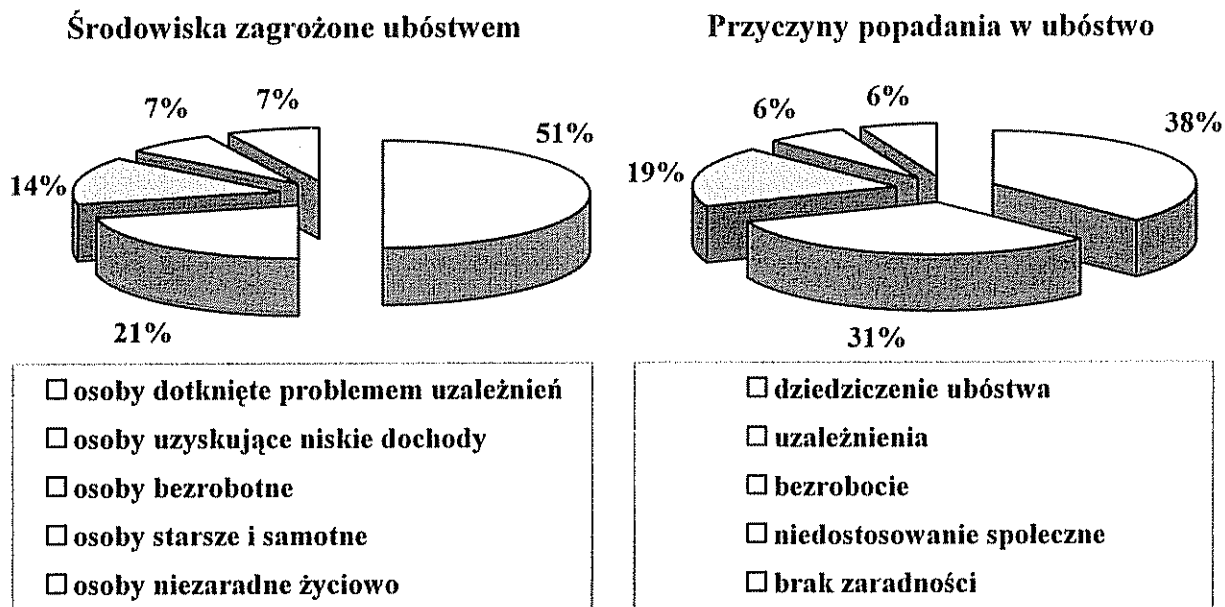
Dane Posterunku Policji w Węgorzynie.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianymi przestępstwami na terenie gminy Węgorzyno w roku 2006 były kradzieże mienia i z włamaniem – łącznie 91 przypadków. Istotną kategorię przestępstw stanowiło prowadzenie pojazdu i kierowanie rowerem w stanie nietrzeźwości – w sumie 58 czynów. Ponadto odnotowano m.in. takie zdarzenia o charakterze przestępczym, jak: znęcanie się nad rodziną (12), groźba (7), zniszczenie mienia (6), prowadzenie pojazdu wbrew zakazowi sądowemu (5), pobicie, uchylanie się od płacenia alimentów i podrobienie dokumentów (po 4), kłusownictwo, przestępstwo narkotykowe, użycie cudzego samochodu i składanie fałszywych zeznań (po 3), spowodowanie wypadku drogowego (2), znieważenie funkcjonariusza publicznego, gwałt, wzniesienie pożaru, utrudnianie postępowania, rozbój, rozpijanie nieletnich i zastrzelenie psa (po 1). Należy dodać, iż wiek ujawnionych sprawców przestępstw kształtował się od 17 do 60 lat.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych OPS-u, radnych, mieszkańców gminy. Pozwoliła ona uzyskać obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

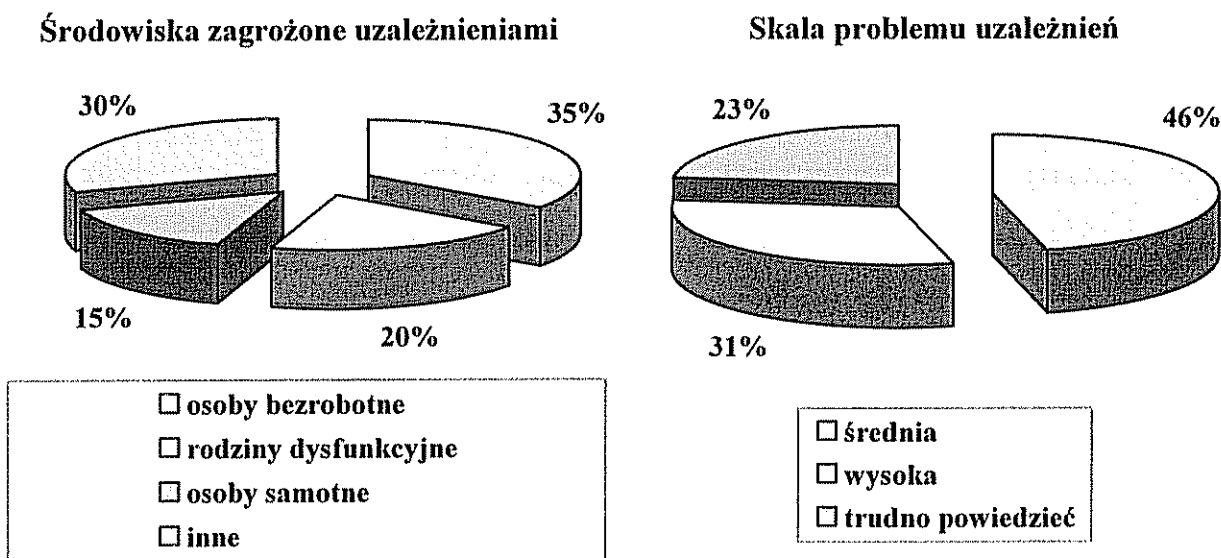
W pierwszych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie środowisk zagrożonych ubóstwem oraz określenie przyczyn tego zjawiska. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Badania własne Centrum AV.

Według badanych, problem ubóstwa dotyczy najbardziej osób dotkniętych problemem uzależnień (51%), uzyskujących niskie dochody (21%) i bezrobotnych (14%). Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali dziedziczenie ubóstwa (38%), uzależnienia (31%) i bezrobocie (19%).

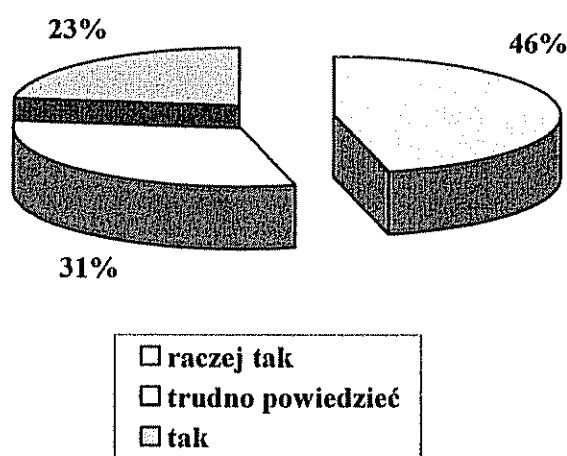
Odpowiadając na kolejne pytania respondenci identyfikowali środowiska zagrożone uzależnieniami, określali skalę tego zjawiska oraz oceniali ofertę pomocy osobom uzależnionym.

Badania własne Centrum AV

W kwestii środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były osoby bezrobotne (35%), rodziny dysfunkcyjne (20%) i osoby samotne (15%). Określając skalę występowania tego problemu blisko połowa badanych (46%) oceniła ją jako średnią, 31% jako wysoką, a 23% respondentów nie miało zdania.

Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?

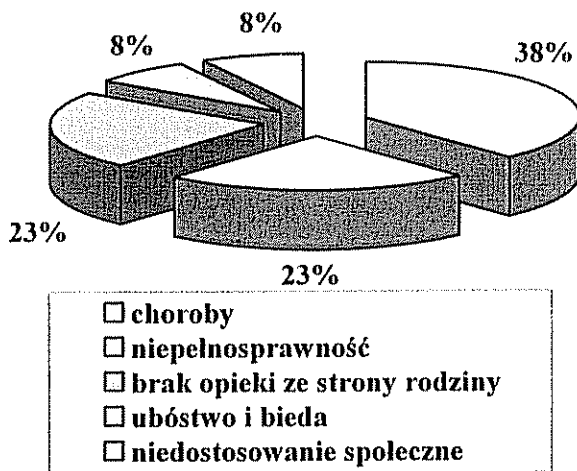

Badania własne Centrum AV.

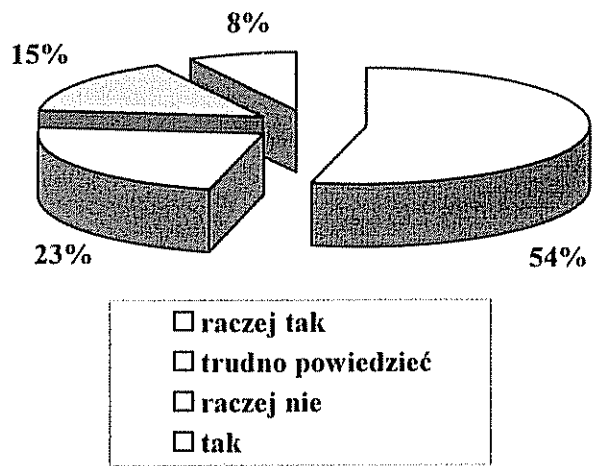
Jeśli chodzi o ocenę oferty pomocy dla osób uzależnionych, zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 69%) stwierdziła, że jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Jednocześnie 31% respondentów nie miało zdania.

W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące sytuacji osób starszych w środowisku lokalnym. Pozwoliły one na identyfikację najważniejszych problemów dotyczących tę grupę osób oraz ocenę pomocy świadczonej osobom w wieku poprodukcyjnym. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Problemy społeczne dotykające osób starszych

Czy oferta pomocy osobom starszym jest wystarczająca?

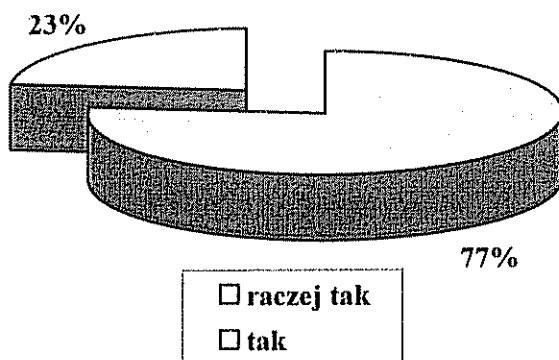

Badania własne Centrum AV

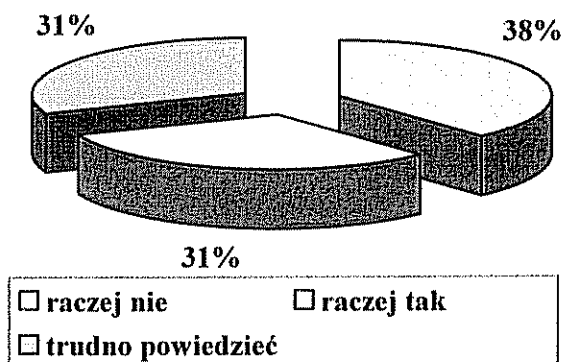
W kwestii osób starszych badani za najczęstsze problemy dotykające tę grupę osób podawali choroby (38%) oraz niepełnosprawność i brak opieki ze strony rodziny (po 23%). Co do oceny oferty pomocy osobom starszym, wśród ankietowanych dominowały zdania pozytywne. Łącznie 62% badanych stwierdziło, że jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca, a 15% osób wyraziło odmienną opinię. Jednocześnie 23% respondentów nie potrafiło sprecyzować swojego stanowiska.

W ankiecie pytano także o stosunek do osób niepełnosprawnych oraz próbowano wysondować, jak postrzegana jest w społeczności lokalnej oferta pomocy dla tej grupy osób. Odpowiedzi na te pytania prezentują poniższe wykresy.

Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym?

Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym jest wystarczająca?

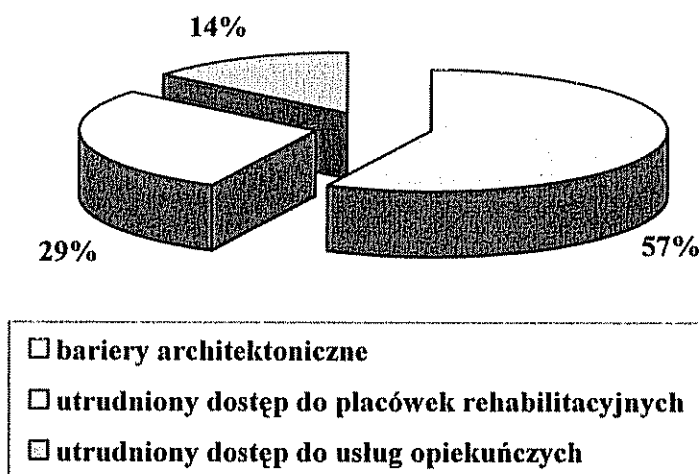

Badania własne Centrum AV

W kwestii akceptacji osób niepełnosprawnych wszyscy badani wypowiedzieli się pozytywnie. Jeśli natomiast chodzi o ofertę pomocy osobom niepełnosprawnym, to zdania ankietowanych były podzielone. 38% respondentów stwierdziło, iż jest ona raczej niewystarczająca, a 31% było odmiennego zdania. Jednocześnie 31% badanych nie potrafiło jasno sprecyzować swojego stanowiska.

Wnikając w kwestię niepełnosprawności, poproszono ankietowanych o wskazanie problemów dotyczących osoby niepełnosprawnej. Uzyskane odpowiedzi przedstawiono na poniższym wykresie.

Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych

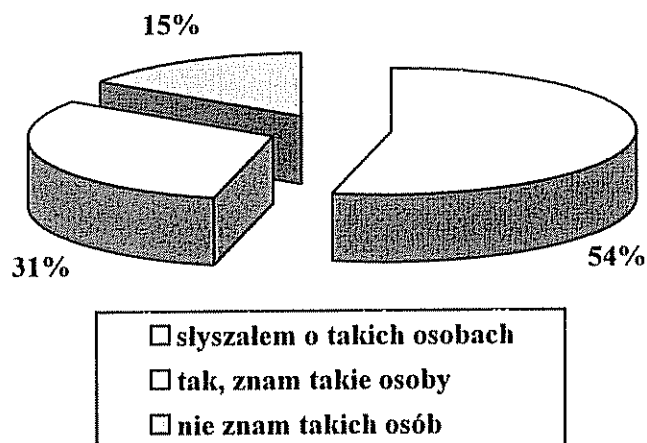

Badania własne Centrum AV.

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali bariery architektoniczne (57%) oraz utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (29%).

W ankiecie znalazło się również pytanie odnoszące się do osób chorych psychicznie zamieszkujących na terenie gminy.

Czy na terenie gminy zamieszkują osoby chore psychicznie?

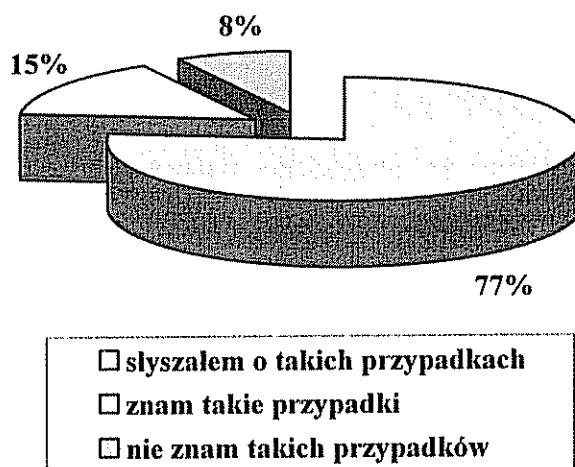

Badania własne Centrum AV.

Zagadnienie osób chorych psychicznie zamieszkujących w gminie nie jest obce zdecydowanej większości jej mieszkańcom – łącznie 85% ankietowanych stwierdziło, iż słyszało o takich osobach bądź je zna. Jednocześnie 15% respondentów wyraziło odmienną opinię.

Osobne zagadnienie w ankiecie stanowiła przemoc w rodzinie. Ankietowani wypowiedzieli się na temat znajomości rodzin dotkniętych tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

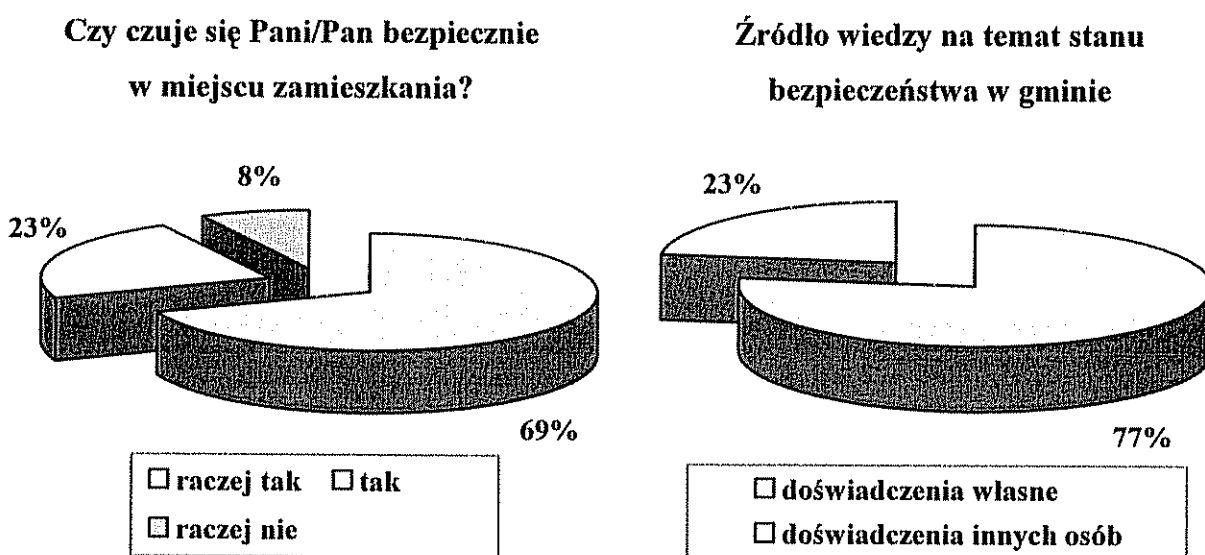
Czy w rodzinach istnieje zjawisko przemocy domowej?

Badania własne Centrum AV.

Podjmując kwestię zjawiska przemocy domowej, zdecydowana większość badanych (łącznie 92%) stwierdziła, iż słyszała o występowaniu tej patologii w gminie bądź zna takie przypadki, co należy uznać za zjawisko niezwykle niepokojące. Odmiennego zdania było jedynie 8% respondentów.

W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące stanu bezpieczeństwa w środowisku zamieszkania. Respondenci dzieląc się swoimi odczuciami w tym zakresie, wskazywali jednocześnie źródła swojej wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa w gminie. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Badania własne Centrum AV.

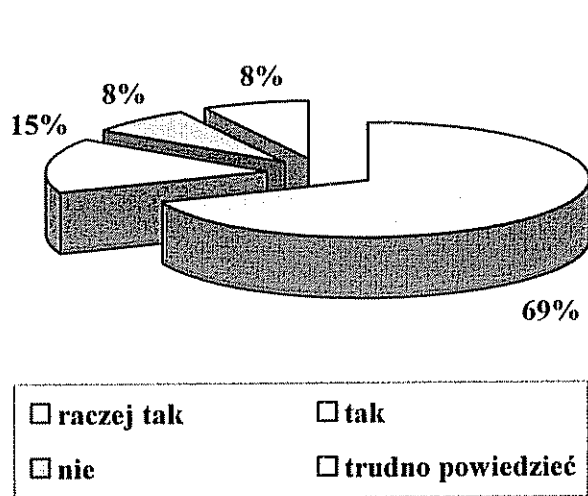
Jeśli chodzi o kwestię poczucia bezpieczeństwa w gminie, to zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 92%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdania było 8% respondentów. Źródłem wiedzy respondentów na temat stanu bezpieczeństwa w środowisku lokalnym były w głównej mierze doświadczenia własne (77%).

Dla porównania należy dodać, iż według badań TNS OBOP z 2006 roku, 70% mieszkańców Polski czuło się bezpiecznie w miejscu zamieszkania, a 28% wyraziło odmienny pogląd (badania przeprowadzono na zlecenie policji wśród osób powyżej 15. roku życia).

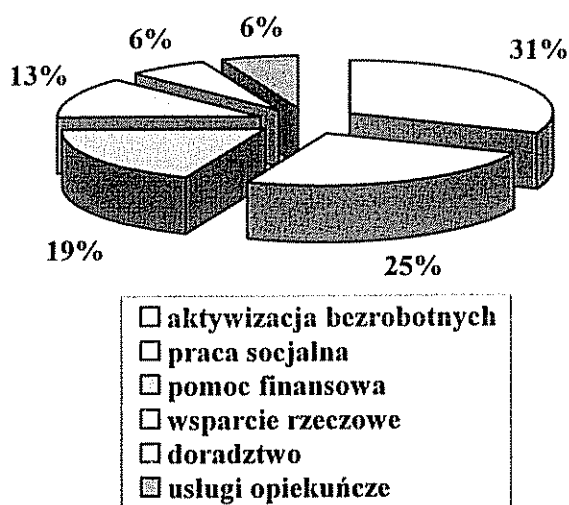

Kolejne pytania w ankiecie odnosiły się do działalności miejscowego ośrodka pomocy społecznej. Respondenci oceniali ofertę udzielanej pomocy, wskazywali formy wsparcia, jakie powinien świadczyć OPS oraz wypowiadali się na temat pracy pracowników socjalnych. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Czy pomoc OPS-u jest wystarczająca?

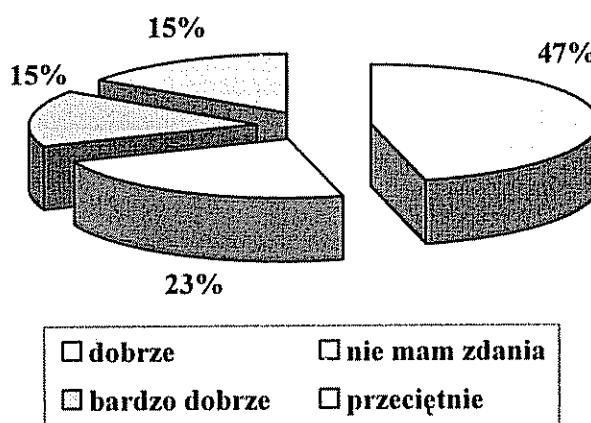

Jaką formę wsparcia powinien oferować OPS?

Badania własne Centrum AV.

Ocena pracy pracowników socjalnych

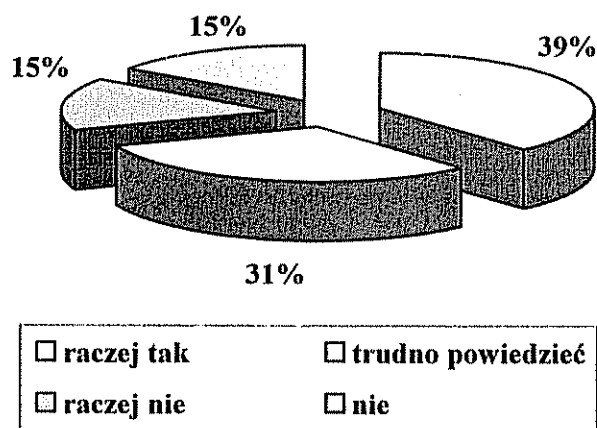
Badania własne Centrum AV.

W kwestii oceny pomocy udzielanej przez OPS, zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 84%) stwierdziła, iż jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Odmiennego zdania było jedynie 8% respondentów i tylu samo badanych

nie sprecyzowało swojego stanowiska. W kwestii form wsparcia, jakie powinien oferować OPS, ankietowani najczęściej wskazywali na aktywizację bezrobotnych (31%), pracę socjalną (25%), pomoc finansową (19%) i wsparcie rzeczowe (13%). Jeśli natomiast chodzi o ocenę pracy pracowników socjalnych, większość badanych (łącznie 62%) oceniła ją dobrze lub bardzo dobrze, 15% – przeciętnie, a 23% respondentów nie miało zdania.

Uzupełnieniem poprzednio omawianych kwestii było pytanie o stopień zaspokajania potrzeb środowiska lokalnego przez działające na terenie gminy organizacje pozarządowe.

Czy oferta pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?

Badania własne Centrum AV.

Oceniając adekwatność pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe w stosunku do potrzeb ludności gminy, 39% badanych uznało, iż jest ona raczej wystarczająca. Odmiennego zdania było łącznie 30% respondentów. Jednocześnie 31% ankietowanych nie potrafiło sprecyzować swojego stanowiska w tej sprawie.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony),

Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- podnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwale,
- dobre przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi,
- istnienie organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym, z którymi współpracują władze lokalne.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia na terenie gminy,
- występowanie bezrobocia długotrwałego, szczególnie wśród kobiet,

- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwale.

Szanse

- współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych,
- przestrzeganie zasad partnerstwa w zakresie współpracy pomiędzy władzami gminy a organizacjami pozarządowymi,
- powiązanie programów dla bezrobotnych długotrwale z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacji,
- wzrost mobilności geograficznej i zawodowej.

Zagrożenia

- rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych,
- występowanie zjawiska osłabienia instytucji rodzinnych w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem,
- utrudniony dostęp do kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- dobra komunikacja pomiędzy pracownikami sfery samorządowej a przedstawicielami sektora pozarządowego,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie przez samorząd działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny.

Słabe strony

- niedostateczna ilość środków finansowych,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,

- ograniczona współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych matek oraz ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- niski poziom aktywności w poszukiwaniu środków pozabudżetowych,
- niewystarczające warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- ograniczony stopień zabezpieczania dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego,
- ograniczone działania w zakresie upowszechniania idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży.

Szanse

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w pracy na rzecz dzieci i młodzieży,
- szansa na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny dzięki członkostwu Polski w Unii Europejskiej,
- sprzyjająca udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży decentralizacja władzy,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych.

Zagrożenia

- rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej,
- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,

- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż alkoholu,
- wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami,
- dobra współpraca z Kościołem.

Słabe strony

- nieodpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi,
- brak dobrze przygotowanej bazy lokalowej,
- brak bazy leczenia odwykowego,
- deficyt miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- niewłączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- brak oznak zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Zagrożenia

- niemożność sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- dostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- poprawianie sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie.

Słabe strony

- brak określonego standardu usług dla osób starszych,

- brak profesjonalnego przygotowania kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym,
- niewystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką osób starszych,
- nieprawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- niski poziom życia osób starszych,
- wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- brak w gminie małych form pomocy społecznej dla osób starszych,
- utrudniony dostęp do domów pomocy społecznej,
- zmiana modelu rodziny wielopokoleniowej na jedno-, dwupokoleniową,
- wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy,
- niemożność kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej oraz realizowania się w organizacjach samopomocowych,
- niekorzystanie ze wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Szanse

- wpływ postępu medycyny na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych.

Zagrożenia

- brak szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- brak działań w zakresie uwrażliwiania systemu oświaty na problem osób starszych,
- brak działań w zakresie dostosowywania standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- wzrost liczby osób samotnych,
- niedostosowana do osób starszych infrastruktura,
- niski poziom koordynacji działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- niedokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- migracja ludzi młodych na inne tereny,
- występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- istnienie na terenie gminy, aktywnie działających w sferze niepełnosprawności, organizacji pozarządowych, z którymi współpracują instytucje samorządowe,
- dobry przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- zaangażowanie środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy.

Słabe strony

- ograniczona działalność w zakresie upowszechniania w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych.
- niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,
- sprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- likwidowanie barier architektonicznych.

Zagrożenia

- brak działań w zakresie prowadzenia edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- spadek liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,

- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną.

Słabe strony

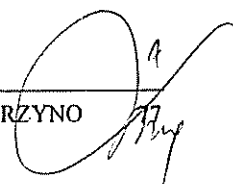
- brak wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej oraz pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- przeciążenie pracowników socjalnych liczbą zadań,
- utrudniony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Szanse

- współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- nieodpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,
- brak stałego dostępu do szkoleń umożliwiających kadrze pomocy społecznej doskonalenie kwalifikacji zawodowych,
- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie mieszkańcom gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej mieszczący się w Węgorzynie przy ul. Ks. F. Sosnowskiego 5. Podmiotem prowadzącym jednostkę jest Gmina Węgorzyno. Ośrodek, działając m.in. na podstawie ustaw o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej i dodatkach mieszkaniowych, koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

Kadra zatrudniona w Ośrodku Pomocy Społecznej w Węgorzynie (kierownik, 3 pracowników socjalnych i 6 innych pracowników) uczestniczy w różnych formach dokształcania i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić następujące szkolenia, warsztaty i konferencje: „Rozwiązywanie sytuacji trudnych. Interwencje placówek oświatowych, pomocy społecznej, sądu i policji wobec przemocy domowej”, „Nowe zadanie ośrodków pomocy społecznej – kontrakt socjalny”, „Prawa dziecka – przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”, „Dochód w pomocy społecznej w praktyce”, „Opracowanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych”, „Wpływ pracowników pomocy społecznej na rozwój lokalnej społeczności”, „Budowanie lokalnego programu opieki nad dziećmi i rodziną” oraz „Program Operacyjny Kapitał Ludzki – wstępne założenia”.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Na terenie gminy Węgorzyno funkcjonuje 17 organizacji pozarządowych oraz jest 5 parafii kościoła rzymskokatolickiego. Pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiedni akt prawa miejscowego, dotyczącymi współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Skutkuje to podejmowaniem współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego w zakresie zlecenia realizacji zadań własnych, dofinansowania działalności statutowej organizacji, wsparcia rzeczowego i lokalowego oraz doradztwa i konsultacji.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy. Poniżej prezentowane są stowarzyszenia działające na terenie gminy Węgorzyno.

Wykaz organizacji pozarządowych zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym z terenu gminy Węgorzyno (stowarzyszenia istniejące na terenie gminy)

Lp.	Nazwa	Siedziba
1.	PZW Kolo „Węgorz” w Węgorzynie	ul. Drawska 39, 73-155 Węgorzyno
2.	Szczecińskie Stowarzyszenie Agroturystyczne	Brzózki, gmina Nowe Warpno
3.	Stowarzyszenie Chóru „Kantylena”	ul. Grunwaldzka 19, 73-155 Węgorzyno
4.	Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów, Kolo Terenowe w Węgorzynie	Browarna 20, 73-150 Łobez Kolo w Węgorzynie, ul. Rynek 1
5.	Stowarzyszenie Diabetyków, Kolo Nr 23 w Węgorzynie	ul. Rynek 1, 73-155 Węgorzyno
6.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Szczecinie, Oddział w Węgorzynie	ul. Rynek 1, 73-155 Węgorzyno
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Runowie	Runowo, 73-155 Węgorzyno

8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sielsku	Sielsko, 73-155 Węgorzyno
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zwierzyńku	Zwierzynek, 73-155 Węgorzyno
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Węgorzynie	ul. Runowska 40, 73-155 Węgorzyno
11.	Ludowy Klub Sportowy „Sparta”	ul. Rynek 1, 73-155 Węgorzyno
12.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Trójka”	ul. Grunwaldzka 2, 73-155 Węgorzyno
13.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, Ruchową i Autyzmem z siedzibą w Resku	ul. Rynek 1, 72-315 Resko
14.	Stowarzyszenie Kresowian Kuropatniki Województwo Tarnopol	Sielsko 72, 73-155 Węgorzyno
15.	Stowarzyszenie Przyjaciół Mieszewa	Mieszewo 44a/1/2, 73-155 Węgorzyno
16.	Stowarzyszenie Ekologiczne Zwierzynek-2005	Zwierzynek 2, 73-155 Węgorzyno
17.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Węgorzyna	ul. Runowska 5b/6, 73- 155 Węgorzyno

Gmina Węgorzyno jest również zrzeszona w następujących stowarzyszeniach:

1. Celowy Związek Gmin R-XXI z siedzibą w Nowogardzie,
2. Szczecińskie Stowarzyszenie Agroturystyczne,
3. Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu „Pomerania”,
4. Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych Pojezierza Ińskiego,
5. Zachodniopomorska Agencja Turystyki,
6. Związek Gmin Unia Miast i Gmin Dorzecza Regi.

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Węgorzyno korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż w pierwszej kolejności należy zaprogramować działania służące poprawie sytuacji rodziny. W tym zakresie należy przeciwdziałać dysfunkcjom opiekuńczo-wychowawczym, które osłabiają rodziny, a tym samym nie pozwalają w pełni zaspokoić potrzeb rozwojowych dziecka oraz wzmocnić rodzinę, aby w skuteczniejszy sposób mogła opierać się kryzysom powodowanym zarówno przez czynniki zewnętrzne (np. bezrobocie prowadzące do ubóstwa), jak i wewnętrzne powodujące rozpad pożycia (np. problem alkoholowy).

Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić osobom starszym i niepełnosprawnym – grupom licznym w gminie i zarazem szczególnie podatnym na marginalizację i wykluczenie społeczne. Wraz z wiekiem nasilają się bowiem problemy zdrowotne i zwiększa się liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością.

W celu zwiększenia wydolności systemu wsparcia na terenie gminy, należy ponadto rozwijać aktywność obywatelską, w tym współpracę z sektorem pozarządowym, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

Poniższy diagram przedstawia problemy społeczne gminy Węgorzyno, które należy rozwiązać w ramach lokalnej strategii.

PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY WĘGORZYNO, KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII

KRYZYS W RODZINIE
POWODOWANY
M.IN. BEZROBOCIEM,
UBÓSTWEM
I UZALEŻNIENIAMI

MIESZKAŃCY
GMINY WĘGORZYNO
RODZINY, DZIECI,
OSOBY DOTKNIĘTE
PROBLEMAMI
BEZROBOCIA, UBÓSTWA,
I UZALEŻNIEŃ,
OSOBY STARSZE
I NIEPEŁNOSPRAWNE

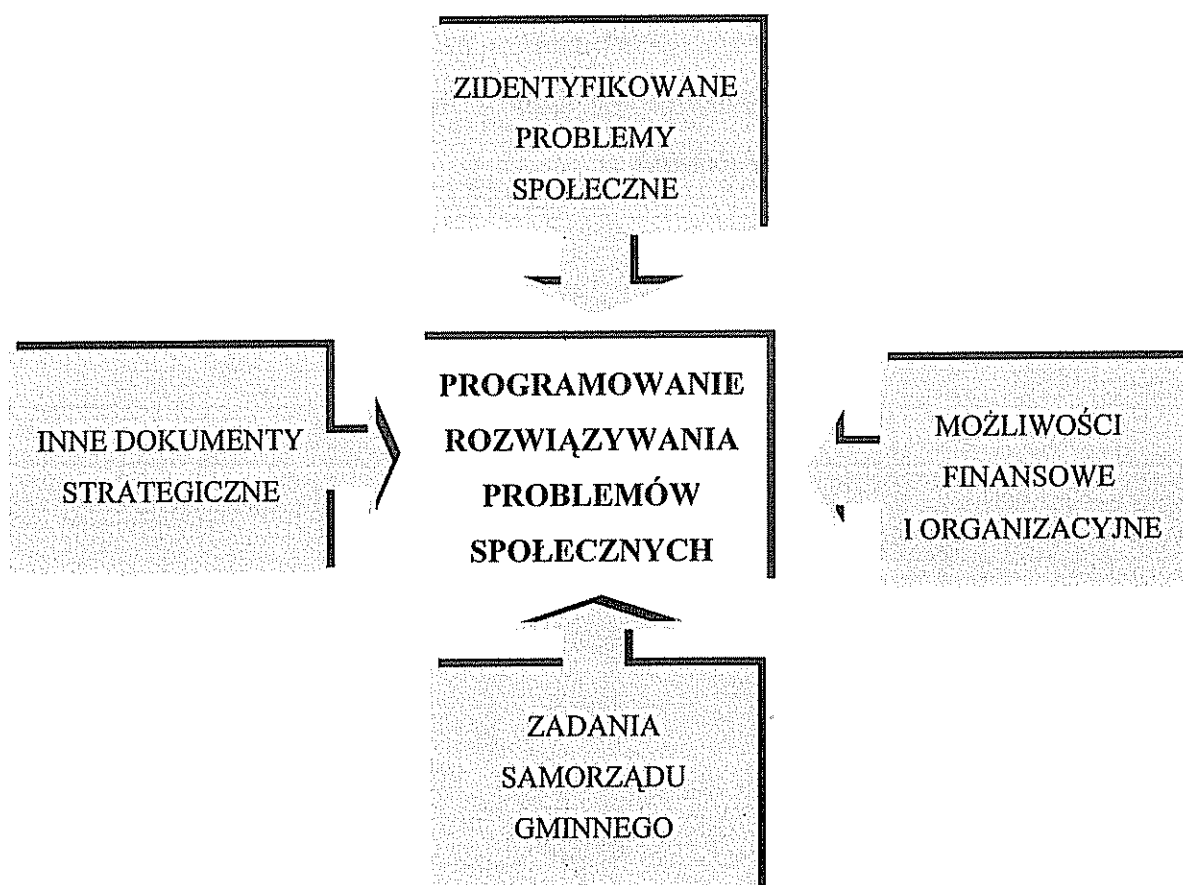
ROZWÓJ
AKTYWNOŚCI
OBYWATELSKIEJ
MOŻE ZWIĘKSZYĆ
WYDOLNOŚĆ SYSTEMU
WSPARCIA

WYKLUCZENIE
Z POWODU WIEKU
I NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

KWESTIE PIERWSZOPLANOWE – NAJWAŻNIEJSZE
KWESTIE POŚREDNIO WPŁYWAJĄCE NA ROZWIĄZYWANIE
LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Poniższy diagram przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

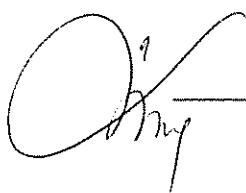
ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

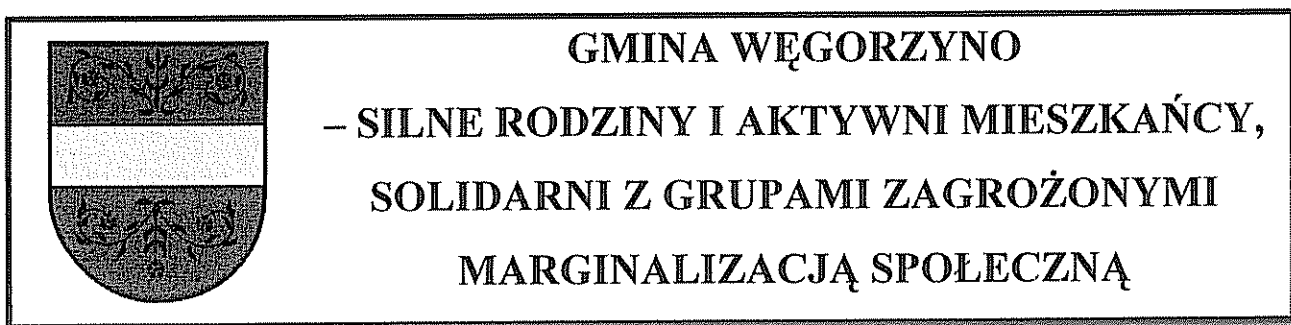
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

3.2. CELE STRATEGICZNE, SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cel strategiczny 1

**Wspieranie rodzin w kryzysie,
dotkniętych bezrobociem, ubóstwem i uzależnieniami,
ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży**

Cele operacyjne:

1. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, dzieci i młodzieży.
2. Pomoc rodzinom i osobom dotkniętych i zagrożonym problemami bezrobocia i ubóstwa.
3. Rozwijanie systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Kierunki działań do celów szczegółowego 1.

1. Zapewnienie szerszego dostępu do specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych, zastępczych, a także terapii rodzinnej.
2. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy punktu interwencji kryzysowej.
3. Wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
4. Zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo.
5. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego, organizowanie akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dzieciom.
6. Tworzenie i rozwijanie sieci świetlic, w tym środowiskowych, socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych, działających w poszczególnych miejscowościach,

oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.

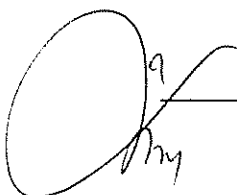
7. Tworzenie i prowadzenie grup wsparcia i samopomocowych.
8. Podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie.
9. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną oraz w zakresie zaspokojenia potrzeb dzieci w placówkach.
10. Tworzenie interdyscyplinarnych zespołów specjalistów do spraw interwencji w sytuacjach zagrażających dzieciom i młodzieży.
11. Rozwój nowych form działań osłonowo-aktywizujących na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
12. Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
13. Wspieranie działań mających na celu utworzenie na terenie gminy mieszkań socjalnych przeznaczonych w szczególności dla rodzin w kryzysie, samotnych matek i osób pozbawionych dachu nad głową.
14. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, sportowo-rekreacyjne, wycieczki) oraz zapewnienie szerszego dostępu do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej.
15. Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych w realizacji pomocy dziecku i rodzinie.
16. Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, Kościołem katolickim oraz organizacjami społecznymi.
17. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną – wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych

i kulturalnych, festynów, spartakiad we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

18. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.

Kierunki działań do celów szczegółowego 2.

1. Praca socjalna. Zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia dokonuje się przez odpowiednie przygotowanie klienta do poszukiwania pracy, pomoc w znalezieniu ofert pracy, pośredniczenie w kontaktach z pracodawcami, kontakt z doradcą zawodowym, motywowanie do podjęcia nauki, uczestnictwa w kursach, monitorowanie i wspomaganie osoby bezrobotnej w działaniach służących rozwiązaniu problemu bezrobocia.
2. Pracownicy socjalni, prowadząc pracę socjalną z bezrobotnymi, ściśle współpracują z Powiatowym Urzędem Pracy oraz instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze zatrudnienia, bezrobocia oraz pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego. Współpraca ta powinna obejmować: upowszechnianie ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach i kursach umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych (ze szczególnym uwzględnieniem kobiet oraz osób w wieku 45 lat i więcej), organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych oraz stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego.
3. Pracownicy socjalni inicjują i wspierają środowiskowe formy wsparcia dla bezrobotnych.
4. Praca socjalna jest prowadzona w szczególności w ramach Programów dla Bezrobotnych realizujących grupowe formy pracy socjalnej.
5. Prowadzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze i na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, mogącymi zorganizować Klub Integracji Społecznej.
6. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy, m.in. poprzez opracowanie i wdrożenie systemu dogodnych ulg podatkowych z tytułu podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej.

7. Współdziałal w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.
8. Wspieranie programów propagujących i promujących wśród środowisk zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego postaw aktywnych, pomocy sąsiedzkiej, inicjowanie powstania grup samopomocy.
9. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Kierunki działań do celów szczegółowego 3.

1. Monitorowanie problemu uzależnień na terenie gminy.
2. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
3. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
4. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
5. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
6. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek – organizowanie spotkań i pogadanek z udziałem przedstawicieli służby zdrowia, policji.
7. Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia.
8. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień oraz wzmacnianie efektów leczenia.
9. Podejmowanie współpracy z grupami samopomocowymi działającymi na terenie powiatu.
10. Opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania narkomanii.
11. Przeciwdziałanie przemocy domowej – opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania przemocy domowej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 2.

Poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych

Cele szczegółowe:

1. Wsparcie seniorów.
2. Usprawnianie osób niepełnosprawnych.

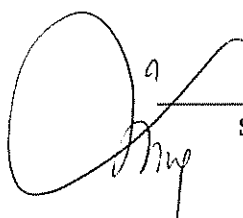
Kierunki działań do celu szczegółowego 1.

1. Rozwój systemu pomocy osobom starszym w ich środowisku zamieszkania poprzez:
  - rozwijanie usług opiekuńczych świadczonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej, m.in. poprzez zwiększenie liczby opiekunek środowiskowych.
  - stworzenie bazy danych o osobach i placówkach świadczących usługi opiekuńcze i pielęgniarские.
2. Podjęcie działań w kierunku organizacji klubu seniora w oparciu o tradycje wspólnoty sąsiedzkiej, ewentualnie w sprzyjających okolicznościach utworzenie na terenie gminy Domu Dziennego Pobytu.
3. Rozwój sieci usług na rzecz osób starszych.
4. Rozszerzanie idei wolontariatu na rzecz pomocy osobom starszym.
5. Doradztwo i zachęcanie do rozwoju małych form pomocy dla osób starszych, takich jak rodzinne domy pomocy społecznej.
6. Systematyczna współpraca z Domami Pomocy Społecznej i Zakładami Opieki Zdrowotnej działającymi na terenie powiatu.
7. Współpraca z instytucjami, organizacjami i kościołem katolickim, które prowadzą akcje na rzecz ludzi starszych.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2.

1. Likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych:
  - umożliwienie pokonywania różnych poziomów w miejscach, gdzie występują różnice wysokości,
  - stosowanie różnych sposobów orientacji ułatwiających poruszanie się,

- systematyczne przystosowywanie do potrzeb osób niepełnosprawnych obiektów użyteczności publicznej,
  - tworzenie i oznaczanie miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych,
  - montowanie poręczy w domach mieszkalnych oraz w miejscach o dużym nachyleniu powierzchni,
  - zapewnienie osobom niepełnosprawnym usług przewozowych poprzez zakup samochodu specjalnie przystosowanym do ich potrzeb.
2. Poszerzenie integracyjnego systemu edukacji:
    - przystosowanie budynków przedszkoli i szkół (likwidacja barier architektonicznych),
    - zatrudnianie i szkolenie fachowej kadry do pracy w oświatowych placówkach integracyjnych; tworzenie oddziałów i klas integracyjnych w szkołach i przedszkolu,
    - ułatwianie uczniom niepełnosprawnym dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego zmniejszającego skutki niepełnosprawności,
    - prowadzenie działań profilaktycznych i rehabilitacyjnych.
  3. Rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym.
  4. Współpraca z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla skutecznego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.
  5. Podjęcie działań zmierzających do powołania grup samopomocowych dla osób niepełnosprawnych.
  6. Organizowanie zajęć warsztatowych dla osób niepełnosprawnych.
  7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.
  8. Tworzenie i umacnianie już istniejących form oparcia i pomocy w środowisku domowym i lokalnym.
  9. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
  10. Inicjowanie i rozszerzanie działań wolontariackich w środowisku lokalnym w odniesieniu do osób niepełnosprawnych.

11. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy, w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 3

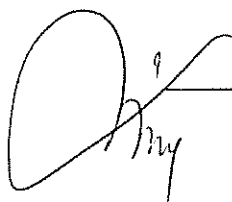
Rozwój aktywności obywatelskiej

Cele szczegółowe:

1. Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnik integracji lokalnej.
2. Diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnej.
3. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3:

1. Wzmocnienie roli pracownika socjalnego jako profesjonalisty działającego na rzecz pełniejszej integracji społecznej osób ubogich i wykluczonych społecznie.
2. Systematyczne doszkalać pracowników socjalnych.
3. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z ustawą o pomocy społecznej.
4. Ustawiczne motywowanie pracowników socjalnych do podwyższania swoich kwalifikacji zawodowych.
5. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
6. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy Centrum Spraw Społecznych.
7. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy, służący ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych.
8. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, np. poprzez Internet, lokalną prasę, wydawanie biuletynów, stworzenie bazy danych o instytucjach wsparcia.
9. Realizacja zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych w mieście, w jak najszerszym zakresie, przez organizacje społeczne, kościoł katolicki i inne kościoły, związki wyznaniowe, fundacje, stowarzyszenia, pracodawców, osoby fizyczne i prywatne.
10. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi; zwiększenie koordynacji współdziałania z ww. organizacjami.

11. Zwiększenie dostępu do informacji o działalności organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy.
12. Wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy; mobilizowanie organizacji pozarządowych do podjęcia lub wzmożenia działalności na rzecz społeczności lokalnej.
13. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
14. Zwiększenie koordynacji działań organizacji pozarządowych już funkcjonujących na terenie gminy poprzez: systematyczny przepływ informacji o podejmowanych inicjatywach, regularne spotkania i wymianę doświadczeń.
15. Rozwój wolontariatu.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

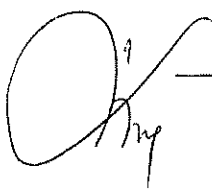
Zespół powinien zostać powołany przez burmistrza odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca burmistrza, kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez burmistrza.

- **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać burmistrzowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł

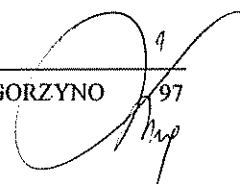

korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

1. W obszarze dotyczącym ludności:
  - przyrost naturalny na 1.000 osób,
  - saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
  - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
  - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
  - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
  - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
  - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
  - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
  - głębokość ubóstwa,
  - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
  - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
  - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,

- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

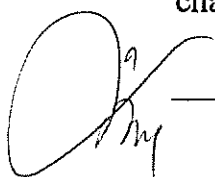
Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiąganych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Spoleczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które

Rada Miejska rocznie będzie przeznaczala na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty OPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miejską stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądaných cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądanę i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).

- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.
-

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- *Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- *Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- *Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- *Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- *Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.

